

Списание за екология и горско стопанство ♦ 3 лв.

115 години

ТОРА

2/2014

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

Доверете се на висококачествените моторни триони STIHL

Моторните триони на STIHL съчетават иновационна техника с висока мощност, оптимална ергономичност и ниско тегло. Благодарение на тези свои качества те значително улесняват хората при работа и допринасят за опазване на околната среда. Като един от водещите в света производители на мотор-

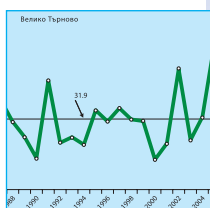
ни триони STIHL убеждава с уреди, които са идеално приспособени за работа на открито. Всеки модел съчетава оптимално управление с убедителен комфорт, независимо от това дали се използва за подготвяне на дърва за огрев или за отглеждане на млади насаждения и горски култури.

Нищо ново, но...

От отчета за пожарите през миналата година научаваме, че те са в пъти по-малко в сравнение с предходната. Върховите пожари също са много по-малко благодарение на бързата намеса на горски служители, пожарникари и доброволци, които не допуснаха прерастването на запалванията в горите в пожари с унищожителни последици.

В това няма нищо ново. До лятото на 1999 г. приоритет на горските стопанства през пожароопасния сезон бе именно бързото ограничаване и потушаване на запалванията и нисовите пожари. След тогавашната реформа, оставила стопанствата без техника и хора, а страната без горски власти, пожарите станаха „обективно“ ежедневие за България. Стигна се дотам, че заговорихме за „феномени“ - есенни, зимни и раннопролетни пожари, и че за това е виновна промяната на климата. В действителност не е така - ако не се палят стърнища и ливади, ако запалванията поради небрежност има кой бързо да ги овладее, ако населението помага в превенцията, пожари в горите почти няма да има.

От диалога между министерството и неправителствени и бизнес организации стана ясно, че на всички нерешени или конфликтни въпроси могат да се намерят отговори с консенсус. Стига да се търси диалог и никоя от двете страни да не налага претенции или да изисква действия, които на този етап на развитие на икономическия и обществен живот са неосъществими или преследват корпоративни или корупционни цели. И в това няма нищо ново, но защо години наред не се прави? Антагонизмът се трупа, пожарите унищожават природата и сякаш не проумяваме, че всичко е за наша сметка.

2 Стратегически документи: Приета е Националната стратегия за развитие на горския сектор

3 **Информация: Диалогът между държавата и горските организации продължава**

4 Представяме РДГ - Бургас: Приемственост и колегиалност

10 **Опазване и защита на горските територии от пожари през 2013 г.**

12 Информация: Народното събрание прие на първо четене Закон за изменение и допълнение на Закона за горите

13 Справочник на Изпълнителната агенция по горите

17 Минимални цени за ползване на дивеч и дивечови продукти за организирания ловен туризъм в Република България

19 **Гори и екология: Климатичните условия и състоянието на горите в Северна България**

20 Горско стопанство: Торенето в горите: резултати и перспективи

22 **Гост на редакцията: Радиестезистът Иван Тодоров: Да възстановим връзката си с природата**

24 Информация: Различен поглед към старите гори

25 Юбилей: Инж. Иван Гунчев на 70 години

26 Ветераните разказват: Техник-лесовъдът Веса Стайковска

III Горската история - включи се и ти!

На корицата
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@iag.bg
bbgospod@yahoo.com

Редактори:
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
banzarova@abv.bg

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА
yulia_sabcheva@abv.bg
(водещ на броя)

Технически редактор:
инж. ВАНЯ КИСЬОВА-ИЛИЕВА
vaniakisiova@abv.bg

Дизайн и предпечат:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ
jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@iag.bg

ВМС ТТБВВГ22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнисан за печат на
12.02.2014 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.
Отделен брой - 3.00 лева.
Отпечатано - „Фатум“ ООД

Подробна информация за дейността на Изпълнителната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.iag.bg

CONTENTS

- 2 Strategy documents: National strategy for development of the Forest sector
- 3 Information: The dialogue between The Government and the forest organizations continues
- 4 Gora presents Regional Directorate of Forestry - Burgas: Continuity and collegiality
- 10 Protection of forest areas from fires in 2013
- 12 Information: The National Assembly approved at first reading The Law amending The Forestry Law
- 13 Directory of Executive Forest Agency
- 17 Price-list for organized hunting tourism in Bulgaria
- 19 Forests and Ecology: The weather conditions and the state of forests in North Bulgaria
- 20 Forestry: Fertilization in forests: results and prospects
- 22 Editorial's office guest: Ivan Todorov: To revivify relations with nature
- 24 Information: Different look at the old forests
- 25 Anniversary: Eng. Ivan Gunchev turned 70 years
- 26 Veterans narrated: Vesa Staykovska
- III Forest history - Join and you!

Приета е Националната стратегия за развитие на горския сектор

Въздействието на основните фактори, които оказват влияние върху развитието на горския сектор през периода 2006-2011 г. - приемането на България за член на Европейския съюз, развитието на процеса на глобализация, продължаващата икономическа криза в Европейската икономическа зона и приемането на Закона за горите, Обн., ДВ, бр. 19 от 08.03.2011 г., наложи преосмисляне на целите и приоритетите, които трябва да се поставят в основата на нов горски стратегически документ. За да отговори на тази необходимост и в съответствие с чл. 10, ал. 3 и ал. 4 от Закона за горите, в началото на юни 2012 г. Министерството на земеделието и храните стартира процес на изработване на Национална стратегия за развитието на горския сектор в Република България с визия до 2020 г., която бе приета на заседание на Министерския съвет от 27 ноември 2013 година.

Документът е изготвен в съответствие с чл. 10 от Закона за горите от работна група към Министерството на земеделието и храните, включваща представители на научните среди и неправителствените екологични и браншови организации.

Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България 2013-2020 г. (НСРГСРБ 2013-2020 г.) има за цел да осигури провеждането на последователна и добре координирана горска политика и да създаде необходимите условия за гарантиране и подобряване на устойчивото управление на горския сектор в периода до 2020 година.

НСРГСРБ 2013-2020 г. е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на дългосрочно и устойчиво управление на жизнени и продуктивни многофункционални гори и нарастваща конкурентоспособност на горския сектор като основа за по-добър жизнен стандарт особено в планинските и селските райони. Предпоставка за устойчиво развитие на горските територии са регламентирани със Закона за горите три нива на горско планиране - национално, областно и местно, отразени съответно в НСРГСРБ 2013-2020 г., Стратегически план за развитие на горския сектор, областни планове за развитие на горските територии и горскостопански планове и програми.

Основните принципи, които са възприети при разработването на НСРГСРБ и ще се спазват при нейното изпълнение, са в съответствие с тези, залегнали в новата Стратегия на ЕС за горите 2014-2020 г., приета от Европейската комисия на 20 септември 2013 г.: 1) устойчиво управление на горите; 2) многофункционална роля на горите; 3) устойчиво ползване на горски дървесни и недървесни продукти и услуги; 4) подкрепа на цялостния процес на създаване на добавена стойност в горския сектор; 5) засилване на координацията при подготовката и изпълнението на политиките на ЕС, свързани с горския сектор.

Определяща роля имат и принципите: съгласуваност с националното законодателство; широко участие на заинтересованите страни; междусекторен подход; интеграция с Националната програма за развитие: България 2020 и Националния план за икономическо развитие; съгласуваност с международните задължения, инициативи и конвенции, свързани с горите; партньорство при прилагането; повишаване на обществената ангажираност.

Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България 2013-2020 г. съдържа осем части: увод; връзка с европейски и национални стратегически документи; основни принципи на разработването и прилагането; анализ на състоянието на горския сектор през периода 2006-2011 г.; визия, мисия и цели; приоритети и мерки за периода 2013-2020 г.; източници на финансиране за постигане на целите; мониторинг на изпълнението.

Стратегията се основава на извършен задълбочен анализ на резултатите от изпълнението на паневропейските критерии и инди-

катори за устойчивото управление на българските гори и състоянието на горския сектор за периода 2006-2011 г., на силните и слабите страни, възможностите и заплахите за сектора. Тя е съобразена с европейската рамка за планиране в сектора и действащите стратегически документи.

Основните изводи от анализа

1. Българският горски сектор преодолява критичната ситуация, започнала в края на миналото столетие. Резултатите от анализа на изпълнението на паневропейските критерии и индикатори за устойчиво управление на горите през периода 2003-2011 г. показват напредък в процеса на повишаване на жизнеспособността на сектора. Проведената институционална реформа и ясното разделение на функциите предполагат нови отговорности и възможности за горската администрация, държавните горски предприятия и всички заинтересовани страни.

2. Въпреки слабостите в общата горска политическа рамка и в постигането на някои цели от националните горски стратегически документи, провежданата през анализирания период политика е способствала за развитието на икономически жизнеспособен сектор в България.

3. Нараства ролята на горския сектор за смекчаване на последиците от изменението на климата и като незаменим източник на възобновяема енергия и материали. Отбелязан е напредък в опазването на биологичното разнообразие в горските територии, въпреки че съществуват значителни проблеми с неговия мониторинг и измерване. В предстоящия период съгласуването на очакваното по-интензивно ползване от горите, включително за добив на дървесина и за производство на биомаса, предполага интензивен диалог и желание за взаимодействие. Подобряването на потоците горска информация може и трябва да е в основата на по-ефективно и компетентно управление на горските структури и процеси.

4. На българския горски сектор са присъщи значителна част от характеристиките на зелената икономика и потенциал, който обществото очаква да бъде оптимално разкрит и най-разумно използван.

Стратегията е насочена към поддържането на жизнени, продуктивни и многофункционални гори, устойчив, конкурентоспособен и иновативен горски сектор, съхранени биологично разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Премества се секторът да подпомага икономическото развитие на страната, да осигурява условия за пълноценна реализация на заетите в него, да способства в максимална степен за смекчаване на ефекта от промяната в климата и да гарантира поддържането на здравословна околна среда.

НСРГSRБ 2013-2020 г. формулира три стратегически цели на националната политика в горския сектор

1. Осигуряване на устойчиво развитие на горския сектор чрез постигане на оптимален баланс между екологичната функция на горите и тяхната способност дългосрочно да предоставят материални ползи и услуги.
2. Засилване на ролята на горите за осигуряване на икономически растеж на страната и по-равномерно териториално социално-икономическо развитие.
3. Увеличаване на приноса на горския сектор в зелената икономика.

Стратегическите цели са доразвити в четири приоритета и двадесет мерки, които са взаимосвързани и допълващи се. За всяка мярка са определени специфични цели, дейности, очаквани резултати, критерии и индикатори за оценка на изпълнението, институции, отговорни за изпълнението, и източници за финансиране. Очаква се тяхното изпълнение да допринесе за постигане на по-висока добавена стойност на национално ниво в следните приоритетни области: природосъобразно и многофункционално стопанисване на горските ресурси; постигане и поддържане на благоприятен консервационен статус на горските хабитати и видове и опазване на биологичното разнообразие чрез устойчиво управление на горските територии; ефективно управление на горския сектор; нарастване на приноса на горския сектор към зелената икономика.

Проектът на Национална стратегия за развитие на горския сектор в Република България за периода 2013-2020 г. е съгласуван в съответствие с разпоредбите на чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация. Направените целесъобразни бележки и предложения са отразени. Проектът на НСРГSRБ 2013-2020 г. е подложен на оценка за съвместимост съгласно Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредбата за ОС).

Преценката на компетентния орган е, че при изпълнението ѝ няма вероятност от отрицателно въздействие върху защитените зони от мрежата „Натура 2000“, няма основание за изискване и за провеждане на процедури по екологична оценка по реда на глава VI от Закона за опазване на околната среда, не е необходимо провеждане на процедура по реда на глава II от Наредбата за ОС.

Въз основа на НСРГSRБ 2013-2020 г. ще се изготви Стратегически план за развитие на горския сектор, който ще определи конкретните действия за изпълнение на заложените в стратегията цели, приоритети и мерки и необходимите средства за това.

Изпълнението на НСРГSRБ 2013-2020 г. трябва да се разглежда като непрекъснат процес, като при необходимост стратегическият документ ще се актуализира с участието на всички заинтересовани страни.

Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България за периода 2013-2020 г. е публикувана на интернет страницата на МЗХ: www.mzh.government.bg и на Изпълнителната агенция по горите: www.iag.bg.

Инж. Спас ТОДОРОВ
и.д. началник на отдел
„Стопанисване на горските територии“ в МЗХ

Диалогът между държавата и горските организации продължава

На работната среща с представители на СЛБ присъстваха (отляво надясно): г-р инж. Валентина Маринова - зам.-министър на земеделието и храните, инж. Валентин Чамбов - и.д. началник на Отдел „Инвестиции, маркетинг, държавни горски предприятия“ към МЗХ, инж. Милко Христов, г-р инж. Анна Петракиева и инж. Борис Господинов - зам.-председатели, и проф. г-р Иван Палигорев - председател на СЛБ

Поредица от срещи на зам.-министъра на земеделието и храните г-р инж. Валентина Маринова с представители на организации, свързани с горите, се проведеха от началото на годината в МЗХ.

На първата за годината работна среща между ресорния за горите зам.-министър на земеделието и храните г-р инж. Валентина Маринова и представители на браншовата организация Асоциация „Български гори“, състояла се на 8 януари, бе обявено намерението да се задълбочи диалогът с бизнеса в горския сектор.

Дискутиран беше въпросът за цените на предлаганата от държавните горски предприятия дървесина. Според изнесенния анализ за състоянието на пазара, е необходимо да се върви към намаляване на цените. Тази корекция се налага от стагнацията на дървесния пазар в България и в страните на Балканите, които са наши традиционни потребители - Турция, Гърция, Македония.

Зам.-министър Маринова изтъкна необходимостта от ускоряване на процеса на сертифициране на горите, в който България изостава, което ще отвори нови пазари и освен икономическа полза ще допринесе за запазване на биологичното разнообразие. На срещата бяха обсъдени въпроси, свързани с разширяването на горската пътна мрежа, подвоза на дървесина, срока на валидност на превозния билет, както и променените текстове в Наредбата за условията и реда за възлагане на изпълнението на дейности в горските територии. Коментирани бяха дългосрочните договори, гаранциите и сроковете за изпълнение, окомплектоване на тържни документи, както и редакцията в нормативната уредба, свързана с възможността местните фирми да могат да участват в определени процедури за добив или за продажба на дървесина. Обсъдени бяха необходимите действия за усвояване на дървесината, пострадала от биотични и абиотични въздействия. Двете страни изразиха готовност за партньорството.

Работната среща между представители на Съюза на лесолюбите в България и зам.-министър г-р инж. Валентина Маринова се

Продължава на стр. 16

Приемственост и колегиалност

Още през първата година от преименуването на сп. „Горско стопанство“ в сп. „Гора“, което си постави за задача да представя дейността на лесовъдите от практиката, журналисти от редакцията посетихме Районната дирекция по горите в Бургас (бр. 6/1992 г.). Тогава главен директор бе инж. Димо Кънев. Представихме дейността на експертите и на четири стопанства. През 1994 г. (бр. 4) подробно бе проследена историята на регионалната горска служба, отбелязваща 100 години от създаването си. През 1996 г. (бр. 8) отново бяхме гости на РДГ - Бургас, ръководено от д-р инж. Дико Патронов. Посетихме три стопанства. Междувременно в региона се проведеха значими национални съвещания и състезания. През 2004 г. (бр. 6) отново бяхме в Бургаския регион с домакин инж. Стойко Стоянов - началник на Регионално управление на горите. Експертите и четири лесничейства оставиха за историята своята работа, която вече бе по-специфична, без дърводобивната дейност, преминала към частния сектор. През 2007 г. началник на РУГ бе инж. Мишо Жеков, а страниците на списанието запазиха образите и думите на зам.-началниците и на всичките 13 директори (бр. 8). Освен това през тези над две десетилетия няма година, в която сп. „Гора“ да не е съхранило частици от дейността на стопанства от региона и на Природен парк „Странджа“. Днес, когато представяме РДГ - Бургас, допълваме цирех от най-новата история на горското управление с убеждението, че така събрани във времето - частичка по частичка, делниците изграждат един монолитен образ на лесовъдството от региона. То може да се гордее и с две съществени неща - приемственост и колегиалност. Регионалното управление от преди 1992 г., като Горскостопански комбинат, ръководено от инж. Никола Костов, бе от водещите в България. Приемствеността, смятам, че е запазена. Сегаешното управление, ръководено от инж. Митко Митев, при последните промени се откри с колегиалността си към бивши и сегашни ръководители.

Това представяне е поредното късче от делника, но по-различно от останалите, въпреки че следва установения модел. Защото дейността на РДГ - Бургас, след последните законодателни промени е отново специфична без стопанската дейност, осъществявана от горските и ловните структури на Югоизточното гържавно предприятие в Сливен.

Инж. Митко МИТЕВ - директор на РДГ - Бургас

Да виждаш едновременно и дърветата, и гората

Регионалната дирекция по горите - Бургас, се гордее със своята 120-годишна история. До 1893 г. управлението на горите в региона се е осъществявало от окръжен управител, който пряко е поставял задачи на назначени към окръжната и околнската управа лесничей. От 1894 г. датират данните за първата регионална структура за управление на горските територии.

Днес Регионалната дирекция

по горите - Бургас, е една от най-големите в системата на Изпълнителната агенция по горите. Общата площ на горите възлиза на 339 330 хектара. На територията на Бургаска област има всички видове собственост. Най-голям е дялът на държавните горски територии - 61 %, общинските - 32 %, частните на физически лица - 4 %, гори на МОСВ - 2 %, гори върху земеделски площи - 1 %, и съвсем малка част - частни на юридически лица и гори на религиозни организации.

Казват, че когато е извън гората, човек вижда гората, но не вижда дърветата. Когато е вътре в гората, вижда дърветата, но не вижда гората.

Бургаската колегия се стреми и постоянно с действията си доказва, че умело успява едновременно да вижда и дърветата, и гората.

Многоспектрната дейност на дирекцията налага служителите ѝ често да съвместяват задълженията си. Цялостната дейност на дирекцията се осъществява от 42 служители, в т.ч. само 4 експерти, 2 юрисконсулти и 22 горски инспектори. Ниското щатно възнаграждение прави твърде непривлекателно участието на доказани специалисти в конкурси за експерти и горски инспектори.

Въпреки малкия брой експерти и горски инспектори, общият брой на всички видове проверки през 2013 г. възлиза на 32 296. Проведени са 21 комплексни проверки, проверени са 237 горскостопански програми, включващи над 311 поземлени имота, 53 план-извлечения за промяна на вида на сечта, включващи 560 насаждения и 5 описа за извеждане на санитарно прочистване с 35 насаждения. По време на комплексни проверки са проверени 555 насаждения, 106 горски разсадника и е извършена инвентаризация на култури. Извършени са 838 проверки на ловно-стопански мероприятия и 734 други проверки и дейности от експерти на РДГ - Бургас.

През 2013 г. са съставени общо 1128 акта за установени административни нарушения. От тях по Закона за горите - 962, по Закона за лова и опазване на дивеча - 105, по Закона за рибарството и аквакултурите - 24, и други - 37 броя. За същия период са проверени 10 819 моторни превозни средства, превозващи дървесина, 4708 ловци и 4812 риболовци. Проверени са 2733 обекта за складиране, преработка и търговия с дървесина и недървесни горски продукти, 2309 насаждения, представляващи обекти за добив на дървесина и 3776 други физически лица.

От 01.01.2013 г. за период от една година има издадени 8 присъди по чл. 235 от Наказателния кодекс за извършени наруше-

РДГ - Бургас, в цифри

Общата площ на горските територии в обхвата на Регионалната дирекция по горите в Бургас възлиза на 339 330 ха, в т.ч. държавни горски територии - 205 244 ха (61 %), общински горски територии - 109 275 ха (32 %), гори на частни физически лица - 13 632 ха (4 %), гори на МОСВ - 6193 ха (2 %), гори върху земеделски земи - 2505 ха (1 %), гори на частни юридически лица - 2083 ха, и гори на религиозни организации - 398 хектара. Залесената площ на горските територии е 315 985 ха и представлява 93 % от общата площ.

Регионалната дирекция по горите - Бургас, е разположена в югоизточната част на страната. Климатичното и почвеното богатство на Странджа и Източна Стара планина определят месторастения за среднобонитетни широколистни гори. Преобладават средногълбоките, среднообезпечени с влага и хранителни вещества почви. Най-широко са застъпени сравнително богатите свежи до сухи и сухи месторастения.

Преобладават издънковите насаждения за превръщане в семенни - 168 217 ха (50 %), следвани от широколистни високостъблени - 110 009 ха (32 %), иглолистни - 39 316 ха (12 %), и нискоствъблени - 21 788 ха (6 %). Делът на изкуствено създадените иглолистни култури намалява с всяка година и териториите постепено

се заемат от широколистната растителност - гъбове, цер, измочен бук, габър и други.

Предвиденото средногодишно ползване по горско-стопански план на територията на дирекцията възлиза на 520 750 м³ лежаща маса, като през последните две години от добитата лежаща маса около 30 % е от санитарни сечи и суха и паднала дървесина в резултат на тежкия снеголом от есента на 2011 година.

Общият дървесен запас на територията на дирекцията е 46 175 665 м³, от които иглолистните гори - 7 672 663 м³, и широколистните гори - 38 503 002 м³. Средният запас на 1 ха е 136 м³, а средната пълнота на насажденията е 0.69.

Опазването на горските територии и контролът на дейностите в горите на територията на РДГ - Бургас, се извършва от 22 горски инспектори, разпределени в 6 мобилни екипа и 4 изнесени звена - в Карнобат, Айтос, Несебър и Царево.

За 2013 г. са задържани обла строителна дървесина - 2 м³, недървесни горски продукти - 363 кг, дърва за огрев - 785 пр. м³, вършина, листник - 1 м³, каруци - 39, коне - 24, МПС - 44, моторни триона - 15, брадви - 7, законни ловни пушки - 6, боеприпаси - 47, въдици - 1, и други съоръжения за незаконни действия в горите - 99 броя.

ния по чл. 213, ал. 1, т. 2 от ЗГ. Има издадени 581 наказателни постановления. Начислени са глоби за 75 580 лева. Проведени са 5 търга за продажба на конфискувани вещи и материали. Продадени са 28 коня, 11 каруци, 14 моторни триона, 1 брой амуниции, 1 ремарке и 140.91 м³ дърва.

Разностранна е дейността в Регионалната дирекция по горите - Бургас, след промените в горското законодателство, с които ни е вменена функцията на контролен орган. Отговорността е голяма особено по отношение на прецизиране на проверките и на материалите, свързани с тях. Именно как ще се формира авторитетът

на лесовъдската колегия, която е с добри позиции сред обществеността в нашия регион, зависи от компетентността и обективността на нашите служители. Наясно сме, че всичко, което е постигнато в РДГ - Бургас, се дължи на високия професионализъм, отговорност, взаимозаменяемост, упоритост и всеотдайност на всички колеги от дирекцията. Тези доказани техни качества дават увереност, че онова, към което сме се стремили, но не сме постигнали, в близко време ще бъде преодоляно. Изпълнен съм с оптимизъм при решаването на новите предизвикателства, които предстоят пред Бургаската дирекция и горската гилдия.

Инж. Станимир БОЖАНОВ - заместник-директор на РДГ - Бургас

Стопанисване на горските територии - проблеми и насоки

Сериозен проблем през последната година в стопанисването на горите на територията на Регионалната дирекция по горите в Бургас се оказва съхненето на иглолистните култури, създадени върху нетипични месторастения в долната лесорастителна зона с надморска височина до 500 метра. На първо място, причина за съхненето на културите са антропогенните фактори - замърсяването на въздуха и промяната на климата. Важно е да се отбележи, че иглолистните култури са създадени при гъсти схеми на залесяване и в тях не са извеждани навреме отгледни сечи с цел създаване на растежен простор. Физиологичното отслабване на дървостоя е довело до развитие на популациите от насекомни вредители, гъбни болести и съхнене. В рамките на 2012 г. на територията на ДГС - Бургас, в землищата на селата Изворище, Брястовец и Драганово с план-извлечение за промяна на вида на сечта са одобрени санитарни сечи в иглолистни култури

на площ 2390 дка с предвидено ползване 8400 м³ стояща маса, в т.ч. санитарна сеч с интензивност 100 % се изведе на площ 370 декара. В част от културите след извеждане на сечта се предвижда залесяване и/или подпомагане на естественото възобновяване от широколистни дървесни видове съгласно изискванията на „Натура 2000“.

През пролетта и лятото на 2013 г. процесът на съхнене на иглолистните култури продължи на територията на почти цялата дирекция. Само през последната година с план-извлечение са одобрени санитарни сечи в иглолистни култури на площ 3683 дка с

предвидено ползване 26 650 м³ стояща маса, в т.ч. се изведе санитарна сеч с интензивност 100 % на площ 213 декара.

Проблем по отношение на стопанисването на горите са и тежките снеголом и снеговал, предизвикани от мокър сняг в облистено състояние на широколистната растителност през октомври 2011 г. на територията на ДГС - Средец. Лесоустройствената група, изработила горскостопанския план на стопанството, извърши допълнителна инвентаризация и предвиди санитарни сечи с необходимата интензивност в горите, държавна и общинска собственост. В резултат на инвентаризацията се установи, че пораженията от снеголома и снеговала на територията на стопанството са на площ 5900 ха и възлизат общо на 226 000 м³ стояща маса, в т.ч. в държавни горски територии - 120 000 м³, и в общински горски територии - 106 000 м³.

РДГ - Бургас, взе участие в работно съвещание за обсъждане на усложнената дърводобивна ситуация в горите, общинска собственост, с участие на представители от Община Средец, ЛЗС - Варна, Асоциация „Общински гори“, фирма „Балканпроект“ - София, и лесовъди ветерани. Всички страни излязоха с конкретни предложения за сечта и начина на маркиране за бързо и цялостно оползотворяване на изкоренената и пречупената дървесина и възстановяване на естествената растителност в поразените гори. Бяха изготвени указания за начините на усвояване на повредената дървесина в общинските гори и решаване на възникналите от бедствието лесовъдски, технически и технологични проблеми. Вече трета година продължава усвояването на снеголомната и снеговалната маса в държавните и общинските гори на територията на ДГС - Средец, като реално добитите количества дървесна маса превишиха цифрите от извършената инвентаризация. Добитата през последните две години дървесина от санитарни сечи на територията на дирекцията представлява 33 % от общото количество на отсечената дървесна маса, като при иглолистните този процент е 45 %, а при широколистните - 31 процента. В края на април 2013 г. РДГ - Бургас, организира работна сре-

ща, на която се проведе дискусия по състоянието и управлението на вековните гори на територията на ПП „Странджа“. На тази среща беше представено изследването на д-р инж. Дико Патронов „Естествените вековни гори в ПП „Странджа“ - характеристика и перспективи“. Участваха представители на РДГ - Бургас, ЮИДП - Сливен, държавните горски и ловни стопанства на територията на ПП „Странджа“, ОСДГ - Бургас, РИОСВ - Бургас, Община Малко Търново, неправителствени организации и изтъкнати лесовъди ветерани. В резултат на проведената работна среща и изготвените становища от участниците беше взето решение ДПП „Странджа“ с помощта на ДГС и ДЛС да изготви списъци по отдели и подотдели на всички вековни гори от източен бук и горун с участие на странджанска зеленика, кавказка боровинка, колхидски джел, лавровишня и пирен, които да се представят в РДГ - Бургас, и ЮИДП - Сливен, за текущ контрол и оценка на предвидените мероприятия и тяхното изпълнение. Беше препоръчано при изготвяне на задания за разработване на новите горскостопански планове на стопанствата насажденията с участие на редки и защитени дървесни и храстови видове с площ над 1 дка да се отделят в самостоятелни подотдели, да не се обединяват в един стопански клас източният горун и благулт, както и да не се извършва маркиране и сеч на живи дървета от странджански дъб освен при доказана неотложна необходимост. Регионалната дирекция по горите в Бургас изготви информация за извършеното ползване с натрупване от началото на действие на лесоустройствените проекти по стопанства на територията на ПП „Странджа“, от която се установи, че ползването по площ и лежаща маса от възобновителните сечи във високостъблените гори е в рамките 80-90 % спрямо предвидените цифри по проект. Беше препоръчано през следващите години в стопанствата на територията на ПП „Странджа“ да продължи тенденцията за по-високо ползване по площ и лежаща маса от отгледните сечи във всички видове гори и издънковите насаждения за превръщане в семенни.

Колективът с ръководството (на първия ред отляво надясно): зам.-директора инж. Станимир Божанов, директора инж. Митко Митев, гл. счетоводител Петранка Кичукова, зам.-директора инж. Стоян Терзиев

Организация и дейност на изнесените звена

В РДГ - Бургас, има пет изнесени структури - звена по опазване и контрол на горските територии, с офиси в Общините в Царево, Приморско, Айтос, Карнобат и Несебър. Поради недостиг на кадри с висше лесовъдско образование не са открити офиси на звена в общините Малко Търново и Средец.

Териториалният им обхват по опазване и контрол на горските територии е следният: Звено „Царево“ обхваща горски територии в ДГС - Кости, ДГС - Царево, и общинските гори на Царево. Звено „Приморско“ - ДГС - Ново Паничарево, ДЛС „Ропотамо“, общинските гори на Созопол и Приморско. Звено „Айтос“ - ДГС - Айтос, общинските гори на Айтос и Руен. Звено „Несебър“ - ДЛС „Несебър“, общинските гори на Несебър и Поморие. Звено „Карнобат“ - ДГС - Карнобат, ДГС - Сунгурларе, общинските гори на Карнобат и Сунгурларе.

Горските инспектори от звената осъществяват дейности по опазване и контрол на горските територии частна собственост, намиращи се в териториалния им обхват. Всички звена са в състав от двама горски инспектори, от които един главен, с висше лесовъдско образование. Инспекторите от всяко звено са осигурени с автомобил, компютър с интернет, лаптоп, GPS, фотоапарат, висотомер. Горските инспектори от изнесените структури вземат участие в тематични и комплексни проверки, включващи: одобряване на план-извлечения за промяна на вида на сечта, дисциплина на ползване на дървесни и недървесни горски продукти, проверки по ловностопанската дейност и лесозащитата, проверки на терена и по документи на имоти в горски територии, за които се из-

готвят горскостопански програми, жалби и сигнали по стопанисване на горите и ловното стопанство, участват в заседанията на експертните съвети по общините. Извършват продажба на превозни билети на собственици на обекти, в които постъпва, преработва се и се експедира дървесина, и превозни билети за добив на дървесина извън горски територии. Съставят констативни протоколи и актове за констатирани нарушения, свързани със стопанисването на горите. Основната им дейност е извършването на проверки при извеждане на сечите в насажденията. Те редовно подпомагат с актуална информация всички собственици на горски територии по стопанисването им. Горските инспектори от изнесените структури участват в извършването на съвместни проверки със служители на МВР, ловните сдружения и с мобилните екипи от старши специалисти горски инспектори към РДГ. Всички ведомства по места, свързани с опазването и контрола на дейностите в горите, оказват съдействие на горските инспектори от изнесените структури. През 2013 г. горските инспектори от звената са извършили 4965 проверки.

Инж. Люба ГРУДОВА - главен експерт „Стопанисване на държавни и недържавни гори“

Недържавните гори - решения и трудности

Наред с преките задължения по провеждане на държавна политика по стопанисването на различните форми на собственост - държавна, частна, общинска, на религиозни институции и други юридически лица, активно подпомагаме собствениците чрез разясняване на горската политика, на техните права и задължения, на възможностите за създаване на ефективна организация, управление, стопанисване и ползване на горите и

горските ресурси за реализиране на главната цел на горската политика - устойчиво развитие на горите.

В РДГ - Бургас, съгласно Закона за горите и Наредбата за сечите се проверяват по документи и на терена и се одобряват горскостопански програми за поземлени имоти в горски територии. От май 2011 г. до края на 2013 г. в РДГ - Бургас, са проверени и одобрени със заповед 388 имота, като общата площ на имотите е 793.42 хектара. От тях 365 имота са на физически лица, а 23 са на юридически лица. За улесняване на собствениците и упълномощените от тях лица по изготвяне на горскостопански програми на поземлени имоти и горски територии на видно място в РДГ - Бургас, са поставени указания с необходимите документи. При проверката на документите и на терена срещаме следните труд-

ности: скиците, издадени от Службата по геодезия, картография и кадастър в Бургас, не дават информация за подотделите, които са предмет на изготвената горскостопанска програма; повечето скици, издадени от Общинските служби по земеделие, не съдържат актуализирана информация за подотделите от новите горскостопански планове; лоши взаимоотношения между собствениците на имотите; неточности при изготвяне на програмите от страна на лицензираните лесовъди (таксационни описания, предвидени мероприятия) и други.

Повечето от имотите, за които се изготвят горскостопански програми, се намират в териториите от „Натура 2000“ и ПП „Странджа“, което допълнително усложнява тяхната проверка и одобрение. След издаване на заповед за одобрение на горскостопанската програма задължително се уведомява срещу подпис собственикът или упълномощеното от него лице, с цел премахване на злоупотребите при стопанисване на горските имоти.

Съгласно изискването на чл. 13, ал. 8, т. 2 от действащия Закон за горите горскостопанските планове за горскостопански територии с площ над 50 ха се утвърждават със заповед на директора на РДГ. През 2013 г. има издадени заповеди, с които са утвърдени горскостопански планове на горски територии, стопанисвани от Община Созопол в териториалния обхват на дейност на ДЛС „Ропотамо“ и ДГС - Бургас, Горска кооперация „Босна лес“ на територията на ДГС - Ново Паничарево, и Горска кооперация „Ходжа Юрт“ в териториалния обхват на ДЛС „Ропотамо“.

За всички утвърдени горскостопански планове има изготвени съгласувателни писма от РИОСВ - Бургас.

Стопанисване и опазване на горите

Съхненето в горите е естествен процес, който обаче през последните две години за РДГ - Бургас, придоби по-голям мащаб поради две причини: падналият мокър сняг и силният вятър на 17, 18 и 19 октомври 2011 година. В засегнатите насаждения се констатира различна степен на повреди по иглолистната и широколистната дървесина (основно черен и бял бор на възраст от 30 до

50 години). Повредите не са с еднаква интензивност по цялата площ на насажденията, концентрирани са в различни по площ и размери прозорци и причините за това са комплексни. Влияние оказва изложението, дълбочината и преовлажняването на почвения профил и средният диаметър на дървостоя.

Извеждането на санитарни сечи е необходимо с цел усвояване на пречупената на различна височина и изкоренена дървесина. До момента в големи масиви от иглолистни култури, създадени върху бивши земеделски земи, не се извеждат санитарни сечи, защото са частна собственост. Има собственици, които дори не знаят къде са техните възстановени гори, други търсят много по-голям от реалния икономически ефект при реализацията на дървесината. Вследствие на това изкоренената дървесина не се усвоява и се превръща в огнища на вредители. Затова е необходима законодателна промяна в посока на защитата и опазването на горите, недържавна собственост. Наредбата за горската инвентаризация и планиране също закъснява. В момента се устройват държавни и общински горски територии за период от десет години. В горскостопанските планове никъде няма параметър „склопеност“, а при извеждането и планирането на възобновителните сечи той е един от основните показатели (Наредба № 8

за сечите в горите от август 2011 г.). С цел ограничаване на горските пожари предлагам законодателно да се забрани пашата върху опожарени площи.

По стопанисването на горските територии са изписани много материали от водещи специалисти и научни работници. Смята да твърдя, че на територията на РДГ - Бургас, няма разстроено насаждение от антропогенна дейност. Но в миналото, вследствие на интензивното ползване на горските ресурси на Странджа, горите, както е например в района на Царево, са преобладаващо издънкови едновъзрастни, което е сериозно предизвикателство за правилното им стопанисване. Много райони днес попадат в екологичната мрежа „Натура 2000“, което също предопределя съответния лесовъдски подход при ползването. От няколко години с положителен ефект се прилага и средностъбленото стопанство, инициатирано от нашия колега ветеран д-р инж. Иван Костов.

Бих искал да обърна внимание и на един въпрос, който пряко засяга нашата дейност. Всеизвестно е, че проверяващите и с дългогодишен стаж лесовъдски инспектори получават по-ниско възнаграждение от проверяваните служители в горите, без стаж и с по-ниска квалификация. В други държавни структури, например районните полицейски управления, със законодателно решение формират приходи от глоби, такси и т.н. Станахме държавни служители, намалиха ни основните заплати, защото държавата поема част от данъците, класът влезе в заплатата като крайна сума, никой не е ощетен, но не е и облагодетелстван. Осигурителният доход се намали, единият процент клас на година се премахна, което се отразява на размера на заплатата и основно на пенсията. А в същото време в средствата за масова информация се тиражира, че държавните служители не си плащат данъците и затова здравната каса е празна и се създава негативно отношение към нас. Никой не защитава държавния служител. На конкурса за финансов контролор документи подават 30 икономисти, а за инженер-лесовъдски след три обяви никой не подаде документи за работа. Това са факти, над които трябва да се замислим.

Инж. Дарина КОСТАДИНОВА - главен експерт „Ползване на горите, горскостопански планове, проекти и оперативни програми“

Трансграничното сътрудничество

Наред с професионалните задължения, обвързани с всички нормативни документи, регулиращи контрола на цялостната горскостопанска дейност във всички видове собственост горски територии и оказването на методическа помощ на техните стопани, днес пред нас се разкриват възможности за нови, съвременни методи и начини за по-добро стопанисване на горите и тяхното устойчиво съхранение и развитие.

Началото на тези новости поставяме чрез изготвянето на първия

съвместен трансграничен проект „Странджа/Йълдъз е планината без пожари“ заедно с колегите от Горско стопанство - Къркларели, Република Турция. Проектопредложението е прието и проектът ще получи финансиране по Програмата за трансгранично сътрудничество между България и Турция, съфинансирана от инструмента за предприемчивостна помощ (ИПП). Проектът ще се изпълнява през 2014 г. и ще се използва като ефективен инструмент за единични общи проблеми, свързани със защитата и ползването на горските ресурси. Партньорите ще се информират взаимно за своите действия и практики в управлението на горите - контрол върху риска от природни бедствия, особено пожари, и опазване на горите като важен ресурс за социално-икономическото развитие на трансграничния регион. Ще бъдат идентифицирани най-слабите места в грижите за горите - законодателство, възпитание и отношение на населението. За тези цели ще

бъдат организирани и проведени семинари и други форми на обучения и информираност. Ще бъде изготвена обща стратегия за превенция и борба с горските пожари. Тя ще включва стратегическата визия на регионалните и местните власти, ще вмени отговорности за конкретни действия по опазването на Странджа/Йълдъз планина. Стратегията ще помогне на двете държави да изпълнят своите задължения по опазването на горските територии от двете страни на границата. Реализирането ѝ ще допринесе за цялостното изпълнение на проекта, чиято цел е опазването на околната среда и природните ресурси в Странджа/Йълдъз планина, която

е част от „Натура 2000“ - общоевропейската мрежа за опазване на природното наследство.

Като интересен факт ще отбележа, че началото на сътрудничество между български и турски колеги е поставено още в периода 1969-1979 г., след което е било прекъснато по различни причини.

Този проект нямаше да бъде факт без подкрепата на Изпълнителната агенция по горите, с положителното решение за стартиране на проекта, както и методическата помощ при написването на експертното предложение.

Инж. Недко НЕДЕВ - главен експерт „Ловно и рибно стопанство“

Ловностопанската дейност

Общата площ на ловностопанските райони в обхвата на РДГ - Бургас, възлиза на 729 018 ха, в т.ч. 299 485 ха в горски територии. Държавните ловни стопанства са 3, държавните дивечовъдни участъци в ДГС - 55. Изградени са и 8 бази за интензивно стопанисване на дивеч (БИСД).

На съществуващите 14 сдружения на ловците и риболовците са предоставени ловностопански райони (ПЛСР) в размер на 559 056 ха, или 77 % от общата площ на ловностопанските райони. На територията на РДГ - Бургас, са регистрирани 9204 ловци.

До 31 март 2013 г. на територията на РДГ - Бургас, се проведе пролетната таксация на дивеча. Тя се извърши в ловностопанските райони на държавните ловни стопанства, дивечовъдните участъци на държавните горски стопанства и предоставените ловностопански райони. При преброяването и уточняването на числеността на дивеча се вземаха предвид наблюденията от местата за подхранване през зимата, едновременно преброяване по чакала, отстрела през изминалия сезон и данните от 2012 г. от сватбовищата на благороден елен и елен лопатар. При преброяването на дивеча са използвани маршрутният метод и методът на пълно преброяване.

Благороден елен. Пролетният запас в държавните ловностопански райони (ДЛСР) и БИСД е 1729 животни, при допустим запас от 2192, и показва увеличение със сто броя, или 6 % повече спрямо 2012 година. Това увеличение се дължи на ограничаване в голяма степен на браконьерството и успешната борба с хищниците. Стопанисването на благородния елен трябва да бъде насочено освен към увеличаване на броя и към подобряване на трофейните качества и оптимизиране на половата и възрастовата структура на стадата. Популацията в ПЛСР наброява 502 елена, при 537 броя през 2012 година. Разликата вероятно се дължи на миграции, загуби от хищници или неточни таксации.

Елен лопатар. Пролетният запас в ДЛСР и БИСД е 485 при запас през 2012 г. - 464 животни. Намаляването на браконьерството спомогна за увеличаване на популацията, но все още големият брой чакали и вълци ограничават разширяването на ареала на лопатара на юг по Черноморското крайбрежие.

Сърна. Пролетният запас в ДЛСР и БИСД е 2692, което е 64 % от допустимия запас. Пролетният запас в ПЛСР е 2985, или 57 % от нормалния запас. Въпреки увеличението спрямо минали години, популацията общо е на 60 % от допустимия запас.

Дива свиня. Пролетният запас в ДЛСР и БИСД е 4403 броя, или 139 % от допустимия. Запасът в ПЛСР е 4132, или 287 % от допустимия. Това се дължи на ограничаване в голяма степен на браконьерството, почти целогодишното подхранване, както и създаване на много, макар и маломерни, дивечови ниви в ПЛСР.

Муфлон. Пролетният запас в ДЛСР и БИСД е 303 животни, или 109 % от допустимия. Двете популации се намират в ДЛС „Несебър“ и ДЛС „Ропотамо“.

Хищници. Наблюдава се устойчиво развитие и запазване на числеността на вълка. Пролетният запас е 217 броя, при 226 през 2012 година. Увеличение бележи числеността на чакала с пролетен запас от 5105 броя, при 4618 през 2012 година. Лисицата запазва своя брой от 2484 за 2013 г., при 2468 през 2012 година. Дивата котка също запазва относително постоянен запас от 1169 броя за 2013 г., при 1148 през 2012 година.

Местен дребен дивеч. Въпреки тежките метеорологични условия през зимата и увеличаващият се брой на хищниците, запасът на заека и яребицата показват макар и бавен растеж. В ПЛСР все още не се полагат достатъчно грижи за възстановяване на популациите на фазана, кеклика и полудивата патица.

По линия на организирания ловен туризъм държавните ловни стопанства от началото на годината са посетени от чуждестранни и български ловци.

ДЛС „Ропотамо“: от Франция - отстреляни са 4 благородни елена, два от които са оценени със сребърни медали; от Германия - 4 благородни елена, един от които е оценен със сребърен медал, и 3 - с бронзови медали, както и един елен лопатар; от Иран - 2 елена лопатари - със златен и бронзов медал; от Русия - 1 дива свиня; от Италия - 1 дива свиня със златен медал; от Румъния - 2 муфлона, единият със сребърен медал; от България - 2 благородни елена, 2 диви свине, 1 елен лопатар.

ДЛС „Несебър“: от Иран - 3 благородни елена, от които 2 със златен и сребърен медал, 3 муфлона с 2 сребърни и един бронзов медал; от Русия - 5 диви свине, от които 3 с бронзови медали, 6 муфлона с 1 златен, 2 сребърни и 3 бронзови медала; Германия - 1 муфлон; България - 1 дива свиня с бронзов медал.

ДЛС „Граматиново“: от Италия - 2 благородни елена със сребърни медали; от Германия - 7 диви свине с 1 златен, 1 сребърен и 5 бронзови медала, както и един сръндак.

В райони на ДГС и ловно-рибарски дружества: 3 благородни елена със сребърни медали, 25 диви свине с 13 златни, 5 сребърни и 4 бронзови медала.

Ловците са ловували поединично или на групи от 2 до 5 души. В трите ловни стопанства приходите от организирания ловен туризъм възлизат на над 250 000 евро.

Материала подготви инж. Борис ГОСПОДИНОВ

Опазване и защита на горските територии от пожари през 2013 г.

**Владимир КОНСТАНТИНОВ - главен експерт
по опазване на горите в Изпълнителната агенция по горите**

Горските пожари в страната през 2013 г. отново не ни подминаха, но техният брой и най-вече засегнатите горски територии бяха значително по-малко в сравнение с 2012 година.

В статистиката на Изпълнителната агенция по горите за възникналите горски пожари в страната през годината са регистрирани 408 горски пожара, при което са засегнати 3313.9 хектара. Площта на върховите пожари е 486.8 хектара. За сравнение през 2012 г. опожарените площи са били 12 729.8 ха, а броят на пожарите - 876, което представлява двойно намаление на възникналите пожари през 2013 г. и почти четирикратно намаление на опожарените площи. Площта на върховите пожари също е почти четири пъти по-малка през 2013 г. в сравнение с 2012 г., когато те са 1604.4 хектара. В сравнение и със средногодишно опожаряваните в страната 11 000 ха при среден брой на възникващите пожари 580 в периода 2001-2011 г., 2013 г. е също с много добри резултати.

Най-голям е броят и площта на горските пожари в Регионалната дирекция по горите - Кърджали - 58 бр. и 796.3 ха, Стара Загора - 18 бр. и 513.8 ха, Сливен - 14 бр. и 417.5 ха, София - 57 бр. и 307.5 ха, Бургас - 22 бр. и 304.9 ха, и Кюстендил - 29 бр. и 230.1 хектара. Голям е броят на регистрираните пожари и в РДГ - Варна - 43, Пазарджик - 35, Благоевград - 32, и Пловдив - 32, но със значително по-малко опожарени площи. В същото време най-малко са регистрираните горски пожари в РДГ - Русе - 5 бр. и 1.9 ха, Шумен - 6 бр. и 1.5 ха, както и в РДГ - Велико Търново - 8 бр. и 6.3 хектара. От общата опожарена площ 82.7 %, или 2741.3 ха, е залесена, а 17.3 %, или 572.6 ха, са незалесени площи.

Преките щети за горските територии и съоръженията в тях през 2013 г. са в размер на 736 961 лв. при 2 375 756 лв. за 2012 г. и над 4 500 00 лв. средногодишни щети в периода 2000-2011 година.

Най-голям дял от опожарените площи са държавна собственост - 68 % (2260.4 ха), 22 % (729.4 ха) са общинска собственост, 9.5 % (315.7 ха) са частна собственост

и под 1 % (8.4 ха) са църковна собственост и на юридически лица.

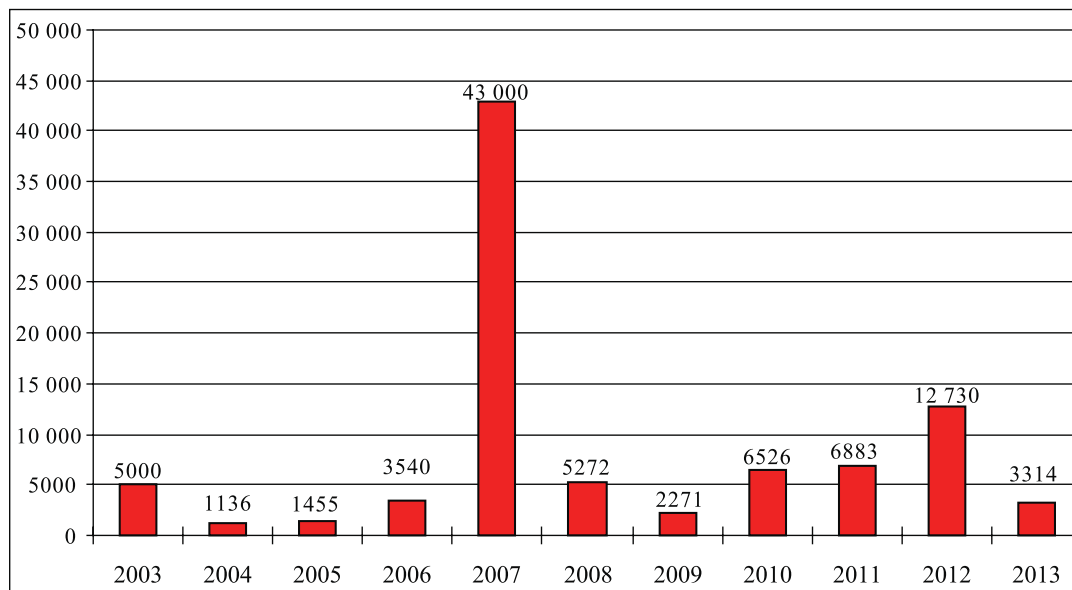
Основните причини за възникване на горски пожари през 2013 г. са:

- небрежност - 189 бр. (47 %);
- опожаряване на растителност (стърнища и ливади) - 94 бр. (23 %);
- естествени - 12 бр. (3 %);
- умишлени - 47 бр. (11 %);
- неизвестни - 66 бр. (16 %).

Анализирайки тези основни причини, не можем да не отбележим, че и през 2013 г. човешката небрежност е причината за над 70 % от пожарите, а доказано умишлени са 11 %. Едва 12 пожара, или 3 %, са предизвикани от мълнци, докато останалите 16 % са възникнали по неизвестни причини.

Благодарение на бързата и адекватна реакция на горските служители и пожарникарите тази година под 15 % от възникналите пожари са върхови. Останалите 85 % са били низови и са обхващали ниската част на дърветата, тревите, храстите и мъртвата горска постилка около тях.

На местата на възникналите пожари незабавно бя-

Опожарени площи (в ха) в горските територии на България в периода 2003-2013 г.

ха изпращани дежурните екипи от горски служители, обучени и разполагащи със специализирана екипировка за овладяване на огъня. В гасенето на пожарите и в денонощните дежурства през годината са участвали над 3000 служители от регионалните дирек-

ции по горите и държавните горски и ловни стопанства, повече от 2600 служители на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“, 2300 доброволци и други. Използвани са 1046 високопроходими моторни превозни средства за гасене и патрулиране, в това число и всички налични специализирани автомобили за гасене на горски пожари, бяха включени в потушаването на огъня. При 4 от пожарите се включи и авиотехника.

Изпълнение на противопожарните мероприятия

Дейностите по превенция на горските пожари са сред приоритетните на Министерството на земеделието и храните, Изпълнителната агенция по горите и държавните предприятия. Ежегодно преди активния пожароопасен сезон държавните горски и ловни стопанства разработват годишен план за защита на горските територии от пожари и план за действия при гасене на пожари, който представят пред комисия от представители на ИАГ и ГД „ПБЗН“ за утвърждаване. Всичко това бе изпълнено в срок и през 2013 г., като готовността на всички отговорни институции за защита на горските територии от пожари бе на много добро ниво.

За съжаление през последните няколко години във всички горски територии се наблюдава неблагоприятна тенденция за намаляване както на процента на изпълнение на предвидените противопожарни мероприятия, така и на предвижданите средства за тяхното изпълнение, в т.ч. и от страна на държавните предприятия. Поради тромавите процедури бе слаб и интересът към разработване и реализиране на проекти по Мярка 226 от Програмата за развитие на селските райони от страна на държавните горски и ловни стопанства, независимо че се възстановяваха 100 % от направените разходи.

В частните горски имоти също от години изпълнението на противопожарните мероприятия е съпътствано с големи трудности.

В същото време има положителни примери в новосъздадените общински структури в Харманли, Твърдица, община „Тунджа“ - Ямбол, и гр., които показват все по-голяма ангажираност към опазването на горските територии от пожари. Голям е и броят на разработените и дори вече реализирани от общините проекти по Мярка 226 от ПРСР.

През годината в ДГС - с. Кости, и в редица общини се изградиха или започна изграждането на автоматизирани системи за наблюдение на горските територии и откриване на възникналите в тях пожари. Необходимо е както през 2014 г., така и през следващия програмен период изгражданите от различните собственици на горски територии подобни системи да бъдат унифицирани и да разполагат с възможност за свързване в единна система.

И този летен сезон се отчита ефективността на 48-те специализирани високопроходими автомобили за патрулиране и първоначална атака на горски пожари. Необходимо е като приоритетна задача да се осигури във всяко държавно горско и ловно стопанство и регионалните дирекции по горите поне по един такъв специализиран автомобил, което в значителна степен ще спомогне за осъществяване на необходимия превантивен контрол, както и за мно-

ГОРСКИТЕ ПОЖАРИ ПО РДГ през периода 01.01.2013 г. - 31.12.2013 г.

№	Регионална дирекция по горите	Брой	Площ (гха)	%	В т.ч. върхов
1.	Берковица	13	793	2.39	14
2.	Благоевград	32	802	2.42	14
3.	Бургас	22	3049	9.20	207
4.	Варна	43	1145	3.46	8
5.	Велико Търново	8	63	0.19	0
6.	Кърджали	58	7963	24.03	946
7.	Кюстендил	29	2301	6.94	73
8.	Ловеч	18	1811	5.46	3
9.	Пазарджик	35	926	2.79	235
10.	Пловдив	32	1760	5.31	261
11.	Русе	5	19	0.057	0
12.	Сливен	14	4175	12.60	1553
13.	Стара Загора	18	5138	15.50	1020
14.	Смолян	18	104	0.31	0
15.	София	57	3075	9.28	533
16.	Шумен	6	15	0.045	1
Всичко		408	33 139	100.00	4868

ОПОЖАРЕНА РАСТИТЕЛНОСТ (гха)

1.	Иглолистна	6332	19.11 %
2.	Широколистна	19 400	58.54 %
3.	Смесена	168 118	5.07 %
4.	Треви, незалесени площи и мъртва горска постилка	5726	17.28 %
Всичко		33 139	100 %

ВИД НА ПОЖАРА (гха)

1.	Низов	28 271	85.31 %
2.	Върхов	4868	14.69 %
Всичко		33 139	100 %

СОБСТВЕНОСТ (гха)

1.	Държавна собственост	22 604	68.21 %
2.	Общинска собственост	7294	22.01 %
3.	Частна собственост	3157	9.53 %
4.	Църковна собственост	58	0.18 %
5.	Собственост на юридически лица	26	0.078 %
Всичко		33 139	100 %

ПРИЧИНИ (брой)

1.	Неизвестни	66	16.18 %
2.	Небрежност	283	69.36 %
3.	Умишлени	47	11.52 %
4.	Естествени	12	2.94 %
Всичко		408	100 %

го по-успешни гасителни действия.

През 2013 г. за противопожарни мероприятия бяха разчетени 2 446 094 лева. В края на годината са отчетени за изразходвани 1 631 697 лв., което е около 300 000 лв. повече от 2012 г., но все още крайно недостатъчно за изпълнение на всички предвидени и необходими противопожарни мероприятия. Над 504 000 лв. от средствата са възста-

нение нови 163 621 л.м са изпълнени 82 897 л.м на стойност 47 811 лева. Неизпълнението е най-вече за сметка на ЮЗДП - Благоевград.

Лесокulturни прегради - при разчет 242 874 лв. и пре-

новени от Мярка 226 на ПРСР, а останалите над 1 100 000 лв. са осигурени от стопанската дейност на държавните предприятия.

Изпълнение на основните противопожарни мероприятия през годината

Наблюдателни кули (направа на нови) - при разчет 516 800 лв. и предвидени 4 бр. са изградени 3 в ДГС - с. Кости, на стойност 504 680 лева. Не е изградена кулата в ЮЗДП - Благоевград.

Барьерни прегради - при разчет 55 250 лв. и предвидени за изпъл-

нени за изпълнение 909 893 л.м са изпълнени 638 258 л.м (70 %) на обща стойност 126 493 лева. Неизпълнението е най-вече за сметка на СЗДП - Враца (100 % неизпълнение) и ЮЗДП - Благоевград (изпълнение 40 %). **Минерализовани ивици** - при разчет 691 244 лв. и предвидени за изпълнение 2 179 176 л.м са изпълнени 2 112 652 л.м на обща стойност 540 965 лева. Процентът на изпълнение на минерализованите ивици в Североизточното, Северноцентралното, Югозападното и Южноцентралното държавно предприятие е около и над 100 % от разчета им, докато най-сериозно е изоставането в Северозападното (65 % от разчета за годината), както и в Югоизточното държавно предприятие (89 %).

Други изразходвани средства - разходите, направени за закупуване и осигуряване на противопожарните гепа, защитни облекла, табели, авиоплощадки и др. при предвидени 619 706 лв. са едва 227 134 лв. - под 37 % от разчетените средства за годината.

За съжаление в държавните предприятия продължава неблагоприятната тенденция за намаляване както на процента на изпълнение на предвидените противопожарни мероприятия, така и на предвидените средства за тяхното изпълнение.

В края на пожароопасния сезон можем да изпратим една година, в която резултатите са положителни за горите на страната, и да си пожелаем следващата да е още по-добра.

Информация

Народното събрание прие на първо четене Закон за изменение и допълнение на Закона за горите

На 30 януари Народното събрание прие на първо четене Закон за изменение и допълнение в Закона за горите. Промените се отнасят до горскостопански дейности и ползване на дървесина.

Важна промяна е свързана със залесяването, като са посочени субектите, които могат да възлагат и извършват залесяване - дава се възможност това да се прави и от учебно-опитните горски стопанства и специализираните звена на Изпълнителната агенция по горите.

Срокът, предвиден за залесяване на пожарища и сечища, се намалява от 7 на 3 години. С това изменение в по-голяма степен се гарантира защитата на обществен интерес към възобновяването на българските гори и създаването на нови работни места в тази дейност.

Направени са промени, отнасящите се до нормите, уреждащи ползването на дървесина и недървесни горски продукти, което също е в насока по-добрата защита на интересите на българските граждани и бизнеса.

Прави се редакция, която да регулира по-правилно възможностите за т.нар. местни фирми, за да се избегне неправилното тълкуване и прилагане на разпоредбите за насърчаване на заетостта и осигуряване на работа на малките и средни предприятия по места. С новата редакция всички фирми, регистрирани на територията на дадена община, могат да участват в процедури-

те като „местни търговци“ във всички държавни горски и ловни стопанства, чиито територии попадат в тази община.

Предвижда се отмяна на една от нормите, даваща допълнителна възможност за сключване на дългосрочни договори, за която заинтересованите страни в сектора считат, че създава условия за установяване на монополно положение и допуска необосновано завишаване на обема на добиваната дървесина по дългосрочните договори.

Измененията съдържат и още няколко поправки, свързани с ползването на дървесина и възобновяването на горите, които по същество не изменят основни постановки в закона, а целят неговото правилно прилагане.

С новите промени на общините се дава срок до края на 2014 г. да изберат формата на общинска горска структура, чрез която ще осъществяват управление на горските територии - общинска собственост, защото голяма част от общините нямат структура за стопанисване на горите си. На ползването на дървесина от тези гори различава бизнесът и голяма част от местното население.

Средствата от учредяване на сервитути и право на ползване на поземлени имоти в горски територии - държавна собственост, ще постъпват в приходната част на бюджета на Изпълнителната агенция по горите. ¶

**МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО
И ХРАНИТЕ
ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ**

бул. „Хр. Ботев“ № 55, София 1040 Автоматична телефонна централа 98-511, факс: 981-37-36, e-mail: iag@iag.bg			
ул. „Антим I“ №17, Автоматична телефонна централа 9045			
Отразени са данните до 12.02.2014 г.			
име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Д-р инж. Валентина МАРИНОВА	зам.-министър на земеделието и храните	207	
Елза АТАНАСОВА	ст. експерт	207	
Петя СПАСОВА	гл. специалист	207	
РЪКОВОДСТВО			
Инж. Григор ГОГОВ	изпълнителен директор	503	
Маргаритка ПАВЛОВА	гл. специалист	503	
Инж. Альоша ДАКОВ	зам.-изпълнителен директор	508	
Величка МАРИНА	гл. специалист - оперативна документация	509	
Инж. Веселин РАЙЧЕВ	гл. секретар	504	
Галина ГОРАНОВА	гл. специалист	504	
Инж. Красимир КАМЕНОВ	служител по сигурността на информацията	561	
Дафинка РОНКОВА	финансов контролор	557	988 59 14
ЗВЕНО „ВЪТРЕШЕН ОДИТ“			
Кирил КОЛЧЕВ	ръководител	557	980 81 77
Тони ИЛИЕВА	гл. вътр. одитор - РДГ-Пловдив		0889231383
Вася МИХАЙЛОВА	гл. вътр. одитор		0884301534
Цветка ПЕТКОВА	гл. вътр. одитор - РДГ-Бургас		0885610602
Благовеста ЛАЛОВА	гл. вътрешен одитор - РДГ-Пловдив		0885342634
ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ			
ДИРЕКЦИЯ „ФИНАНСОВО-СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ“			
Силвия МАРИНОВА	директор	559	988 29 72
Диана ХРИСТОВА	гл. специалист	559	988 82 90
ОТДЕЛ „БЮДЖЕТ, ФИНАНСИ И СЧЕТОВОДСТВО“			
Емилия ТАФРАДЖИЙСКА	началник	560	988 14 95
Инж. Катерина КУТИНА	гл. експерт - счетоводна отчетност	560	988 14 95
Божана ГЕОРГИЕВА	гл. експерт - отчет и разплащания	554	987 35 00
Любомира ИЛИЕВА	гл. експерт - счетоводна отчетност	554	987 35 00
Цветелина СВИЛЕНОВА	гл. експерт	560	988 14 95
Веска ДЕЛЧЕВА	гл. експерт	554	987 35 00
Станка СТОЯНОВА	ст. експерт - бюджет и средства за заплати	553	988 30 16

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Ваня ХРИСТОВА	ст. експерт - прогнози и бюджет	553	988 30 16
Екатерина ГАНЧОВСКА	ст. счетоводител - касиер	555	987 51 40
Сашка ДИМОВА	ст. счетоводител	560	988 14 95
Лозина ГИЛОВА	гл. специалист	560	988 14 95
Вера ВЛАХОВА	гл. специалист	554	987 35 00
Румяна БРУСАРСКА	гл. специалист - платежни процедури в СЕБРА	554	987 35 00
ОТДЕЛ „СОБСТВЕНОСТ, ИНВЕСТИЦИИ И КАПИТАЛОВИ РАЗХОДИ“			
Инж. Петко ВРАЧОВСКИ	началник		9045/309
Инж. Стоян КЪНЕВ	гл. експерт - собственост, инвестиции и капиталови разходи		9045/310
Инж. Оля МАНОВА	гл. експерт - инвестиционна политика		9045/320
Инж. Анелия ГАВРИЛОВА	гл. експерт - управление и стопанисване на държавната собственост		9045/311
Татяна МИХАЙЛОВА	гл. специалист - организация и контрол на материалната база	392	
Славка ТАСКОВА	техн. сътрудник		9045/311
ДИРЕКЦИЯ „АДМИНИСТРАТИВНО, ПРАВНО И ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ“			
Тихомир ДИМИТРОВ	директор	754	988 30 59
Росица ПЪРВАНОВА	гл. специалист	506	
ОТДЕЛ „ПРАВНО-АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ“			
Тодор БОГОМИЛОВ	началник	506	987 51 46
Даниела АНГЕЛОВА	гл. юрисконсулт	519	981 60 58
Анелия ВАСИЛЕВА	гл. юрисконсулт	519	981 60 58
Александър ФЕРДОВ	гл. експерт - човешки ресурси	510	
Ерджан МУРАД	ст. юрисконсулт	517	981 06 37
Анастасия ВОДЕНИЧАРОВА	ст. юрисконсулт	517	981 06 37
Елена РАДКОВА	гл. юрисконсулт	519	981 60 58
Камелия РАЙЧЕВА	юрисконсулт	517	981 06 37
Деница АЛЕКСАНДРОВА	юрисконсулт	519	981 60 58
Малинка КЪРПАРОВА	мл. експерт - човешки ресурси	510	
Христина СТОЯНОВА	гл. специалист	512	988 13 83
Лили ЗАРКОВА	техн. сътрудник - деловодител	512	988 13 83
Маргаритка ИГНАТОВА	техн. сътрудник - деловодител	512	988 13 83
Миглена ИВАНОВА	техн. сътрудник - деловодител	512	988 13 83
ОТДЕЛ „ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ И ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА“			
Инж. Ивайло ИВАНОВ	началник	506	987 51 46
Инж. Ирена СТОЯНОВА	гл. експерт	516	988 59 25
Инж. Антон РАЧЕВ	гл. експерт - информационни системи		9045/308

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Инж. Мариана СИМЕОНОВА	гл. експерт - информационно обслужване	515	988 82 25
Л.арх. Иван БОГДАНОВ	ст. експерт - информационни дейности и комуникационни технологии	506	987 51 46
Инж. Весна КИМОВА	ст. експерт - медийно представяне и протоколно осигуряване	511	
Ваня ИВАНОВА	дейността на ИАГ ст. експерт - връзки с обществеността	511	
Петя БРЕЗОВЕВА	ст. експерт - връзки с обществеността	511	
Инж. Васил ЦИГОВ	ст. експерт	506	987 51 46
Елена ТОПАЛОВА	гл. специалист - връзки с обществеността и медийна комуникация	512	988 13 83
СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ			
ДИРЕКЦИЯ „ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ И ПРОМЕНИ В ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ“			
Инж. Христо ХРИСТОВ	директор	227	987 51 42
Борислава ЯНЕВА	гл. специалист	513	987 51 42
ОТДЕЛ „ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ И ГОРСКОСТОПАНСКО ПЛАНИРАНЕ“			
Инж. Илия АНГЕЛОВ	началник	529	988 11 97
Инж. Любен ЖЕЛЕВ	гл. експерт	529	988 11 97
Инж. Мариела МИРОНОВА	гл. експерт	515	988 82 25
Инж. Дарина ИЛЧЕВА	гл. експерт	529	988 11 97
Лидия ЗДРАВКОВА	ст. експерт - WEB базирани приложения	515	988 82 25
ОТДЕЛ „ПРОМЯНА НА ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕТО, ВЕЩНИ ПРАВА И РАЗПОРЕЖДАНЕ С ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ“			
Инж. Георги КОТАРЕВ	началник	501	988 32 22
Инж. Огнян ЙОСИФОВ	гл. експерт	514	
Цанко КОЗЛОВ	гл. експерт	501	988 32 22
Инж. Зоя МИХОВА	гл. експерт	528	981 44 47
Инж. Антоанета ТАНЕВА	гл. експерт - горски територии	528	981 44 47
Инж. Любомир КРЪСТЕВ	гл. експерт - разпореждане с горски територии	527	988 80 65
Инж. Джемиле МОЛААХМЕД	гл. експерт	501	988 32 22
Инж. Антония ЛОЗАНОВА	гл. експерт - промяна на предназначението на горски територии	501	988 32 22
Инж. Мария ЧАМБОВА	гл. експерт - горски територии	528	981 44 47
Драгомир ЦИЦЕЛКОВ	мл. експерт - горски територии	527	988 80 65
Николина НЕДЕЛКОВА	мл. експерт - промени в горските територии	501	988 32 22

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Десислава КОСТОВА	мл. експерт - промени в горските територии	527	988 80 65
Григор ГЕОРГИЕВ	гл. специалист - горски инспектор	503	
ДИРЕКЦИЯ „ГОРИ И ЛЕСОВЪДСКИ ДЕЙНОСТИ“			
Инж. Стойчо БЯЛКОВ	директор	551	988 58 42
Илиана МЕНЦЕЛ	мл. експерт	551	
ОТДЕЛ „ВЪЗОБНОВЯВАНЕ, СТОПАНИСВАНЕ, ПОЛЗВАНЕ И ЗАЩИТА НА ГОРИТЕ“			
Инж. Димитър БЪРДАРОВ	началник	526	987 12 74
Инж. Виржиния ХУБЧЕВА	гл. експерт - стопанисване на горите държавна собственост	556	987 49 90
Инж. Емил РАКЪДЖИЕВ	гл. експерт - стопанисване на горите държавна собственост	556	987 49 90
Инж. Стефан БАЛОВ	гл. експерт - защита на горите	556	987 49 90
Инж. Илиан МУТАФИЙСКИ	гл. експерт - лесосечен фонд, дисциплина на ползване и лесозащитни мероприятия		9045/324
Инж. Деян СТОЙНЕВ	гл. експерт - стопанисване на горите със защитни и специални функции	556	987 49 90
Инж. Георги ТИНЧЕВ	гл. експерт - управление на защитени територии	552	987 97 92
Д-р инж. Анна ПЕТРАКИЕВА	гл. експерт - управление на защитени територии по „Натура 2000“	552	987 97 92
Инж. Мария БЕЛОВАРСКА	гл. експерт - горски репродуктивни материали и разсадници	526	987 12 74
Инж. Кирил ТАШЕВ	ст. експерт - горска сертификация, отчет и анализ на дейностите в горски територии	552	987 97 92
Любен ЮСЕВ	главен специалист	526	987 12 74
ОТДЕЛ „НЕДЪРЖАВНИ ГОРИ И КОНТРОЛ ВЪРХУ ДЕЙНОСТИТЕ В ГОРИТЕ“			
Д-р инж. Ценко ЦЕНОВ	началник	552	988 40 91
Инж. Татяна АНДРЕЕВА	гл. експерт - консултации на недържавни горовладелци	529	988 08 75
Инж. Димитър ВИТЕВ	гл. експерт - стопанисване на недържавни гори	552	988 40 91
Инж. Петя ПАШОВА	гл. експерт - стопанисване на	530	

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Инж. Тони КРЪСТЕВ Инж. Росен РАЙЧЕВ	недържавни гори и регистри гл. експерт гл. експерт - контрол върху изпълнение на горскостопанските планове и програми	557	988 59 14 9045/307
Инж. Руслан МИХАЙЛОВ	гл. експерт - контрол по стопанисване на горите	556	987 49 90
Инж. Йордан ПАЛИГОРОВ	гл. експерт - контрол върху дисциплината на ползване и опазване на горските територии		9045/307
Инж. Петко ИЛИЕВ	ст. експерт - консултации на недържавни горовладелци и регистри	556	987 49 90
ДИРЕКЦИЯ „ОПАЗВАНЕ НА ГОРИТЕ И ЛОВ“			
Инж. Димитър БАТАЛОВ Сабина ПЕНКОВА	директор техн. сътрудник		0875314/364 0875314/365
ОТДЕЛ „ЛОВ И ОПАЗВАНЕ НА ДИВЕЧА“			
Инж. Юлиан РУСЕВ Инж. Любов ИРГЕВА	началник гл. експерт - контрол по стопанисване и ползване на дивеча		9045/303 9045/301
Инж. Мирослав ДЖУПАРОВ	гл. експерт - нормативна уредба и контрол		9045/303
Екатерина БОЖИНОВА	гл. експерт - търговия с дивеч и дивечови продукти		9045/301
Инж. Станка ЧОБАНОВА	гл. експерт - опазване на дивеча		9045/302
Инж. Костадин СПАСОВ	гл. експерт		9045/302
ОТДЕЛ „ОПАЗВАНЕ, ПРЕВЕНЦИЯ И КОНТРОЛ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ“			
Инж. Николай ПИРОНКОВ Владимир КОНСТАНТИНОВ	началник гл. експерт - опазване на горите от пожари		981 16 25, 9045/363 987 51 44, 9045/362
Инж. Камен ДИМИТРОВ	гл. експерт - статистика и анализ на контролните дейности		987 51 44, 9045/362
Инж. Спас ТУМБЕВ	гл. експерт - превенция на нарушенията и организация на дейността по опазване на горските територии		987 51 44, 9045/351
Инж. Росица ХОРОЗОВА	главен експерт		987 51 44 9045/351

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
ОТДЕЛ „КОНТРОЛ ПО ЛОВА И ГОРИТЕ“			
Инж. Пенчо ДЕРМЕНДЖИЕВ Инж. Мартин ИВАНОВ	началник главен експерт		0887445674 9045/322
ДИРЕКЦИЯ „ПРОЕКТИ И МЕЖДУНАРОДНИ ДЕЙНОСТИ“			
Д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ	директор		9045/360 9045/382
ОТДЕЛ „ПРОЕКТИ И СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ“			
Инж. Николай ВАСИЛЕВ Инж. Долорес БЕЛОРЕЧКА	началник гл. експерт - стратегическо планиране и проекти		9045/361 9045/356
Инж. Николина СИМЕОНОВА Перай РАМАДАНОВ	гл. експерт мл. експерт - научно обслужване и проекти		9045/358 9045/357
Вяра ГЕЛЕВА Събина КРАЕВА	гл. специалист ст. експерт - проекти и стратегически документи	515	988 82 25 9045/357
Иван БЕЗЛОВ	специалист		9045/358
ОТДЕЛ „МЕЖДУНАРОДНИ ДЕЙНОСТИ“			
Д-р инж. Деница ПАНДЕВА Теменужка ГОВЕДАРОВА	началник гл. експерт - международни дейности		9045/361 9045/356
Инж. Георги КОЦЕВ	гл. експерт - международни дейности		9045/324
Д-р Албена БОБЕВА	ст. експерт - международни институции и конвенции		9045/356
Гергана ХИКИЙ	ст. експерт - международно двустранно сътрудничество и координация на научната дейност		9045/355
Петя СЛАВЧЕВСКА	ст. експерт - международни институции и конвенции		9045/355
ДИРЕКЦИЯ „ТЪРГОВСКИ ДРУЖЕСТВА И ДЪРЖАВНО УЧАСТИЕ“ КЪМ МЗХ			
ОТДЕЛ „ИНВЕСТИЦИИ, МАРКЕТИНГ, ДЪРЖАВНИ ГОРСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ“			
Инж. Валентин ЧАМБОВ Инж. Емил МАРИНОВ Инж. Пенчо ПЕТКОВ Инж. Мария КАМЕНОВА Инж. Елена КРИЖАН-ВЕЛИЧКОВА Инж. Олег ИЛИЕВ Инж. Антонина КОСТОВА Пепа ДИМОВА	и.д. началник държавен експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт ст. експерт	524 562 523 523 562 562 562 524	987 51 43 988 14 12 981 40 45 981 40 45 988 14 12 988 14 12 988 14 12 987 51 43
ОТДЕЛ „СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ“			
Инж. Спас ТОДОРОВ Екатерина ПОПОВА Инж. Боян СОКОЛОВ Красимир КАРАКУШЕВ	и.д. началник държавен експерт гл. експерт гл. експерт	525 525 525 523	989 27 41 989 27 41 989 27 41 981 40 45

Продължение от стр. 3

състоя на 14 януари. Обсъдени бяха редица въпроси, свързани с промените в Закона за горите и Наредбата за условията и реда за възлагане изпълнението на дейности в горските територии.

Промените в законодателството, предприети, за да се осигури устойчивост в горския сектор, се правят след задълбочено обсъждане от всички заинтересовани страни, заяви зам.-министър Маринова.

Председателят на СЛБ проф. Иван Палигорев изтъкна, че промените в Закона за горите и в Наредбата са в интерес на бизнеса и знак, че реформите в сектора продължават в положителна насока.

Дискутираха се и възможностите за организиране на процедури за отдаване на гървесина съвместно с останалите големи собственици - общински и частни гори. Целта е изравняване на условията на пазара на гървесина, разработването на софтуер за електронно издаване на превозни билети, ускоряване на процеса на сертифицирането на българската гора и засилване на контрола на гървесина и продукти от нея.

Тази година България ще бъде домакин на годишната среща на Съюза на европейските лесовъдци.

На 22 януари ресорният зам.-министър се срещна с представители на *Браншовото сдружение на практикуващите лесовъдци и горски предприемачи „Булпрофор“*. На срещата отново бе изразена волята на ведомството за намаляване на цената на гървесината. Състоянието на пазара показва, че е необходимо да се върви към намаление на цените, каза зам.-министър Маринова и уточни, че в момента подробно се анализират резултатите от приключилата наскоро първа тръжна сесия.

Крайната цена на падналата и съхнещата гървесина се очаква да бъде значително по-ниска, ако бъде прието предложението за промяна на постановление, засягащо горския сектор, с което се намалява стойността, внасяна във фонд „Инвестиции в горите“, в случаите, когато се ползва съхнещата гървесина.

Министерството на земеделието и храните е изпълнило искането на браншовите организации пакетите гървесина, които ще се предоставят на бизнеса, да са по асортиментни.

Представителите на „Булпрофор“ изразиха впечатлението от проведката се първа тръжна сесия и заявиха, че очакват реално намаление на цените на гървесина, за да се гарантира сигурността в горския сектор.

На срещата се коментира състоянието на горския сектор, предстоящите промени в Закона за горите, Наредбата за дейностите в горските територии, разширяването на горската пътна мрежа и достъпът до насаждения, възможни промени във връзка с лицензите и регистрацията на лесовъдите, цените на тръжните документи, размерът на гаранциите и авансовите вноски. Обсъждани бяха приоритетите за бъдещата съвместна работа.

На 24 януари зам.-министър г-р инж. Валентина Маринова се срещна с представители на Асоциация „Общински гори“ (АОГ).

МЗХ и предприятията от горския сектор са основен работодател в малките и планински общини, заяви ресорният зам.-министър, като изтъкна, че партньорството между най-големите собственици на гори - държавата и общините, е задължително условие за постигане на устойчиво стопанисване и развитие на това на-

ционално богатство.

Приоритет за общините да стане развитието на горските територии и на тях да не се гледа само като източник на приходи за съответната община.

Председателят на АОГ инж. Томанов подчерта, че 205 от 264 общини в страната са собственици на горски територии, което ги прави съществен фактор за осигуряване на устойчивото развитие на горския сектор. На срещата бяха обсъдени и мерки за популяризирането на горите и горския сектор сред обществеността, необходимостта от повече проверки и по-строг контрол при стопанисването на горските територии от всички собственици на гори.

На 31 януари зам.-министърът се срещна с председателя на Асоциацията на горските фирми в България инж. Иван Пенков, председателя на Федерацията на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост към КНСБ инж. Петър Абрашев и председателя на Националната федерация „Земеделие и горско стопанство“ към КТ „Подкрепа“ Анелия Гълъбова.

„Работим, за да създаваме повече заетост и за излизане на горското стопанство от сивата икономика“, заяви зам.-министър Маринова и подчерта, че гората осигурява препитание на десетки хиляди граждани особено в малките и планински общини, където Министерството на земеделието и храните и предприятията от горския сектор са основен работодател. „Носим отговорност с действията си към тях, затова трябва да работим ръка за ръка с бизнеса и синдикатите“ - допълни тя.

На срещата стана ясно, че правителството е приело постановление, с което се намалява с 50 % стойността на таксата, внасяна във фонд „Инвестиции в горите“ в случаите, когато се ползва съхнеща гървесина. Промяната удовлетворява исканията на бизнеса от горския сектор и ускорява процеса на приоритетното усвояване на този тип гървесина.

Необходимо е внедряването на нови и безотпадни технологии в сектора, за да се увеличи добавената стойност на горските продукти, както и да се създадат нови работни места. Отново бе отбелязана важността на сертифицирането на горските територии, което ще отвори нови пазари и ще повиши цената на предлаганите продукти от гървесина.

Три основни приоритета за излизането на бранша „на светло“ представиха от Асоциацията на горските фирми в България. На първо място е необходимостта от приемане на Закон за браншовите организации. „Такъв закон ще помогне на бизнеса да бъде по-конкурентоспособен на вътрешния и външния пазар“ - заяви инж. Иван Пенков. В отговор зам.-министър Маринова обяви, че Законът за браншовите организации е сред приоритетите на МЗХ, което е важно не само за горския сектор, но и за земеделието като цяло. Инж. Пенков отбеляза необходимостта от действия за намаляване на регулаторните тежести върху дърводобивните фирми. В тази връзка бяха коментирани темите с предоставянето на ваучери за горива не само за земеделските производители, но и за дърводобивниците, както и въпросите, свързани с регистрацията на горската техника. Държавата, бизнесът и синдикатите трябва да работят заедно, за да постигнат сигурност и развитие на ангажираните в бранша, заключи инж. Пенков. **Т**

МИНИМАЛНИ ЦЕНИ ЗА ПОЛЗВАНЕ НА ДИВЕЧ И ДИВЕЧОВИ ПРОДУКТИ ЗА ОРГАНИЗИРАНИЯ ЛОВЕН ТУРИЗЪМ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА ОТ 01.03.2014 г. ДО 28.02.2015 г.

(с изключение на дивеча, стопанисван и ползван по чл. 2, ал. 3 от ЗЛОД)

РАЗДЕЛ ПЪРВИ ЦЕНИ ЗА ОТСТРЕЛ НА ДИВЕЧ

I. ЕДЪР ДИВЕЧ

1. БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН - *CERVUS ELAPHUS L.*

Срок за ловуване:

- мъжки и приплоди - от 1 септември до 31 януари;

- женски - от 1 октомври до 31 декември.

Трофеят се заплаща на база теглото в килограми, измерен с горната челюст.

от 4.01	до 5.00 кг	600 €	+3 €*
от 5.01	до 6.00 кг	900 €	+5 €*
от 6.01	до 7.00 кг	1400 €	+6 €*
от 7.01	до 8.00 кг	2000 €	+8 €*
от 8.01	до 9.00 кг	2800 €	+10 €*
от 9.01	до 10.00 кг	3800 €	+12 €*
от 10.01	до 11.00 кг	5000 €	+30 €*
от 11.01	до 12.00 кг	8000 €	+40 €*
	над 12.01 кг	12 000 €	+80 €*

***Забележка:** за всеки следващи 10 грама.

За трофеи над 230.00 точки се начислява добавка от 10 % върху цената.

За отстреляна кошуа над 2 г. - 150 €.

Селекционен отстрел:

- до 2 г. - 100 €;

- от 2 до 4 г. с тегло на трофея до 4.00 кг - 300 €.

След 30 октомври се прави до 10 % отстъпка от отстрелната такса за трофейните животни.

За ранен и ненамерен дивеч се заплаща 50 % от стойността на цената на заявения за отстрел.

2. ДИВА СВИНЯ - *SUS SCROFA L.*

A. ПОДБОРЕН ЛОВ:

Срок за ловуване: целогодишно.

Трофеят се заплаща на база средноаритметично от дължината на долните зъби.

от 14.01	до 16.00 см	300 €	+10 €*
от 16.01	до 18.00 см	500 €	+10 €*
от 18.01	до 20.00 см	700 €	+15 €*
от 20.01	до 22.00 см	1000 €	+30 €*
	над 22.01 см	1600 €	+60 €*

***Забележка:** за всеки следващ милиметър.

За отстреляна дива свиня до 1 г. - 50 €.

За отстреляна дива свиня от 1 до 2 г. - 100 €.

За отстреляна женска над 2 г. - 500 €.

За ранен и ненамерен глиган - 500 €.

За отстрелян глиган над 125 т. по СИС се заплаща 10 % върху цената на трофея. От 1 май до 31 август се прави до 10 % отстъпка от отстрелните такси за трофейните животни.

Б. ГРУПОВ ЛОВ (ГОНКА):

Срок за ловуване: от 1 октомври до втората неделя на януари.

Групов лов в ловни дворове към БИСД - от 1 октомври до последния ден на февруари.

Трофеят се заплаща на база средноаритметично от дължината на долните зъби.

от 14.01	до 16.00 см	300 €	
от 16.01	до 18.00 см	400 €	
от 18.01	до 20.00 см	500 €	
от 20.01	до 22.00 см	700 €	
	до 22.01 см	1000 €	
	над 22.01 см	1600 €	

За отстреляна дива свиня до 1 г. - 50 €.

За отстреляна дива свиня от 1 до 2 г. - 100 €.

За отстреляна женска над 2 г. - 500 €.

При лов на гонка такси за празен изстрел, ранен и ненамерен дивеч не се заплащат.

3. ЕЛЕН ЛОПАТАР - *CERVUS DAMA L.*

Срок за ловуване:

- мъжки и приплоди - от 1 септември до 31 януари;

- женски - от 1 октомври до 31 декември.

Трофеят се заплаща на база теглото в килограми, измерен с горната челюст.

от 2.01	до 2.00 кг	100 €	
от 2.51	до 2.50 кг	400 €	+2 €*
от 3.01	до 3.00 кг	500 €	+4 €*
от 3.51	до 3.50 кг	700 €	+10 €*
	до 4.00 кг	1200 €	+16 €*
	над 4.01 кг	2000 €	+30 €*

***Забележка:** за всеки следващи 10 грама.

За трофеи над 200.00 точки се начислява добавка от 10 % върху цената.

За отстреляна кошуа - 50 €.

За отстрелян приплод - 50 €.

След 30 ноември се прави до 10 % отстъпка от отстрелната такса за трофейните животни.

За ранен и ненамерен дивеч се заплаща 50 % от стойността на цената на заявения за отстрел.

4. МУФЛОН - *OVIS MUSIMON PALL.*

Срок за ловуване:

- мъжки - целогодишно;

- женски - от 1 септември до 31 януари.

Трофеят се заплаща на база средноаритметично от дължината на рога.

от 50.01	до 50 см	350 €	
от 60.01	до 60 см	600 €	+20 €*
от 70.01	до 70 см	800 €	+50 €*
	до 80 см	1300 €	+120 €*
	над 80 см	2500 €	+200 €*

***Забележка:** за всеки следващ сантиметър.

За отстреляна женска - 50 €.

За отстрелян приплод - 50 €.

За трофеи над 230.00 точки се начислява добавка от 10 % върху цената.

За ранен и ненамерен дивеч се заплаща 50 % от стойността на цената на заявения за отстрел.

5. СЪРНА - *CAPREOLUS CAPREOLUS L.*

Срок за ловуване:

- мъжки - от 1 май до 30 октомври;

- женски и приплоди - от 1 септември до 30 октомври.

Трофеят се заплаща на база теглото, измерено в грамове, като за горната челюст се приспадат 90 грама.

от 201	до 200 гр	100 €	+1 €*
от 251	до 250 гр	100 €	+2 €*
от 301	до 300 гр	150 €	+2 €*
от 351	до 350 гр	250 €	+4 €*
от 401	до 400 гр	450 €	+8 €*
	до 450 гр	850 €	+13 €*
	над 451 гр	1500 €	+30 €*

***Забележка:** за всеки следващ 1 грам.

За трофей над 160.00 точки се начислява добавка от 10 % върху цената.

За отстреляна сърна - 50 €.

За отстрелян приплод - 50 €.

За ранен и ненамерен дивеч се заплаща 50 % от стойността на цената на заявения за отстрел.

6. ЕВРОПЕЙСКИ БИЗОН (ЗУБЪР) - *BISON BONASUS L.*

Срок за ловуване:

- мъжки - целогодишно;

- женски и приплоди - от 1 септември до 31 декември.

Трофеят се заплаща на база международната точкова система СИС.

от 130.01	до 130.00 т	1650 €	
от 150.01	до 150.00 т	2180 €	
	до 170.00 т	3270 €	
	над 170.01 т	4350 €	

За отстреляна женска - 1650 €.

За отстрелян приплод - 830 €.

За ранен и ненамерен дивеч се заплаща 50 % от стойността на цената на заявения за отстрел.

7. ТИБЕТСКИ ЯК - *BOS MUTUS P.*

Срок за ловуване:

- мъжки - целогодишно;

- женски и приплоди - от 1 септември до 30 октомври.

За отстреля за мъжки и женски се заплащат 1200 €.

8. ГЛУХАР - *TETRAO UROGALLUS L.*

Срок за ловуване:

- мъжки - от 15 април до 15 май.

За отстрелян глухар се заплащат 1000 €.

При спазване на процедурите, предвидени в Закона за биологичното разнообразие, за следните видове:

ДИВА КОЗА - *RUPICAPRA RUPICAPRA L.*

Срок за ловуване:

- мъжки - 1 декември - 15 януари; 10 април - 10 май;

- женски - 15 септември - 31 октомври.

Трофеят се заплаща на база международната точкова система CIC.

от 80.01	до 80.00 т	700 €	
от 85.01	до 85.00 т	800 €	+30 €*
от 90.01	до 90.00 т	950 €	+38 €*
от 95.01	до 95.00 т	1140 €	+65 €*
	до 100.00 т	1465 €	+67 €*
	над 100.00 т	1800 €	+200 €*

***Забележка:** за всяка следваща точка. За ранен и ненамерен дивеч се заплаща 50 % от стойността на цената на заявения за отстрел.

II. ДРЕБЕН ДИВЕЧ

1. ЗАЕК - LEPUS EUROPEUS PALL. - 30 €.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 декември.

2. НУТРИЯ - MIOCASTOR COYPUS MOL. - 15 €.

Срок за ловуване:

от 1 ноември до последния ден на февруари.

3. ФАЗАН - PHASIANUS COLCHICUS L. - 10 €.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 януари.

Фермерно произведени - от 1 октомври до 28 февруари.

4. ДИВИ ПАТИЦИ, РАЗРЕШЕНИ ЗА ЛОВ - 6 €.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 януари.

5. ГОЛЯМА БЕЛОЧЕЛА ГЪСКА

- **ANAS ALBIFRONS SCOP.** - 20 €.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 януари.

6. ЯРЕБИЦА - PERDIX PERDIX L. - 20 €.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 30 ноември.

Фермерно произведени - от 1 октомври до 31 януари.

7. КЕКЛИК - ALECTORIS GRAECA CIPRIOTES HARTERT - 15 €.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 30 ноември.

Фермерно произведени - от 1 октомври до 31 януари.

8. ГОРСКИ БЕКАС

- **SCOLOPAX RUSTICOLA L.** - 20 €.

Срок за ловуване:

от втората събота на август до последния ден на февруари.

9. ГРИВЯК - COLUMBA PALUMBUS L. - 3 €.

Срок за ловуване:

от втората събота на август до втората неделя на февруари.

10. ГУРГУЛИЦА

- **STREPTOPELIA TURTUR L.** - 3 €.

Срок за ловуване:

от втората събота на август до 30 ноември.

11. ПЪДПЪДЪЦИ

- **COTURNIX COTURNIX L.** - 3 €.

Срок за ловуване:

от втората събота на август до 30 ноември.

12. ТОКАЧКА - NUMIDA MELEAGRIS L. - 6 €.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 януари.

Фермерно произведени - от 1 октомври до 28 февруари.

13. ОБИКНОВЕНА БЕКАСИНА

- **GALLINAGO GALLINAGO** - 3 €.

Срок за ловуване:

от втората събота на август до последния

ден на февруари.

14. ЧЕРНА ЛИСКА - 1 €.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 януари.

15. СКОРЕЦ - 1 €.

Срок за ловуване: целогодишно.

16. ДИВА ПУЙКА - 20 €.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до последния ден на февруари.

III. ХИЩНИЦИ

1. ВЪЛК - CANIS LUPUS L. - 220 €.

Срок за ловуване: целогодишно.

2. ЛИСИЦА - VULPES VULPES - 6 €.

Срок за ловуване: целогодишно.

3. ЧАКАЛ - CANIS AUREUS L. - 6 €.

Срок за ловуване: целогодишно.

4. БЯЛКА - MARTES FOINA L. - 6 €.

Срок за ловуване: целогодишно.

5. ЧЕРЕН ПОР - MUSTELA PUTORIUS L. - 6 €.

Срок за ловуване: целогодишно.

***Забележка:** отстрелните такси включват грането и осоляването на кожата.

IV. ДИВЕЧОВО МЕСО

1. ЕЛЕНИ - 3 € за кг*.

2. СЪРНИ - 3 € за кг.

3. МУФЛОНИ - 1.5 € за кг*.

4. ДИВИ СВИНЕ - 1.5 € за кг*.

5. ДРУГИ ВИДОВЕ ЕДЪР ДИВЕЧ

- 1.5 € за кг*.

6. ЗАЕК - 5 € за 1 бр.

7. ФАЗАН - 2 € за 1 бр.

8. ПАТИЦА, ТОКАЧКА - 1 € за 1 бр.

9. ГЪСКА - 2 € за 1 бр.

10. ГРИВЯК, ГУРГУЛИЦА, ПЪДПЪДЪК

- 1 € за 1 бр.

11. ЯРЕБИЦА, КЕКЛИК И БЕКАС - 1 € за 1 бр.

12. ДИВА ПУЙКА - 6 € за 1 бр.

*** за трофейни животни през брачния период** - 1 €.

Забележка: За цялото животно с кожа, изкормено, без глава и крака, включително ветеринарен сертификат.

V. НЕОБРАБОТЕНИ ДИВЕЧОВИ КОЖИ ЗА ПРЕПАРИРАНЕ

1. ЗУБЪР И ТИБЕТСКИ ЯК - 150 €.

2. ДРУГИ - 50 €.

Забележка: в цената е включено грането и осоляването на цялата кожа или част от нея.

РАЗДЕЛ ВТОРИ ЦЕНИ ЗА ЛОВНИ УСЛУГИ

ДОПЪЛНИТЕЛНИ УСЛОВИЯ

А/ Директорите на ДЛС имат право да предлагат пакетни цени след одобрение от директорите на държавните предприятия по чл.163 от Закона за горите.

Б/ Трофеите от благороден елен, елен лопатар и сърндак се заплащат на база тегло, измерено 24 часа след отстрела, почистването и изваряването им. В случаите, когато този срок не може да бъде спазен, от теглото на трофея се приспадат до 5 % за влажност.

В/ Ловните стопанства гарантират до 15 %

точност при отстрела на заявения дивеч (без глиган). Когато разликата в гарантираната точност е над 15 %, ловецът може да откаже да придобие трофея и съответно не го заплаща.

Г/ Придружител заплаща пълен размер на пансиона. За деца до 7 години, придружаващи ловците, не се заплаща за нощувка и храна. За деца от 7 до 14 години се заплаща 50 % от цената на нощувката и храната.

Д/ Всички допълнителни услуги се заплащат по договаряне.

Е/ Заявка за лов се счита за потвърдена, когато услугите са предплатени в размер на 30 % най-късно до 10 дена преди провеждането на лова.

Ж/ Трофеи от благороден елен с оценка над 250 точки, елен лопатар с оценка над 200 точки, сърндак с оценка над 160 точки, муфлон с оценка над 230 точки и дива свиня с оценка над 140 точки, определени по CIC, не се изнасят от страната до изтичането на 6 месеца от отстрела.

УСЛУГИ

1. Нощувка със закуска съгласно категоризацията на ловната база:

- в ловна резиденция

- единична стая - 50 €, двойна - 60 €;

- в ловен дом

- единична стая - 40 €, двойна - 50 €;

- в ловна хижа

- единична стая - 20 €, двойна - 30 €.

2. Храноден:

- обяд - 20 €;

- вечеря - 20 €.

Към хранодена е включена консумация на безалкохолни и топли напитки. Ниско- и високоалкохолните напитки се продават от директора по утвърден ценоразпис, поставен на видно място. В деня на пристигане и заминаване клиентите заплащат реално консумираните обяд или вечеря.

3. Ловен водач за един ден - 50 €.

4. Носач за един ден - 15 €.

5. Цена за групов лов на дива свиня - 80 € за един ловец дневно.

6. Цена за групов лов без организация - 30 € за един ловец дневно.

7. Моторно превозно средство дневно - 50 €.

8. Фотолов - за един ден с водач - 20 €.

9. Ловно куче - 10 € дневно.

10. Пансион за ловно куче - 15 € дневно.

11. Трансфер (място на пристигане - стопанство - място на отпътуване):

- за микробус и лек автомобил - 0.7 € за км, но не повече от 300 €.

***Забележка:** Всички цени са в евро, с включен ДДС.

Ценоразписът е минимален и стопанисващите дивече могат да договарят по-високи цени след одобрение от директорите на държавните предприятия по чл.163 от Закона за горите. Комисионната (отстъпката) е до 15 % от договорените брутни цени. Запазваме си правото за промени.

Наслука!

Климатичните условия и състоянието на горите в Северна България

Доц. д-р Надежда СТОЯНОВА - Секция „Горска екология“, Институт за гората - БАН

Климатичните условия имат определящо значение за функционирането на горските екосистеми. С повишаване на надморската височина се променят валежите и температурата на въздуха. В ниската лесорастителна зона са разпространени дъбовите гори, а по-високо следва пояс на буковите гори. В зависимост от различията на средните месечни температури и валежите буковият пояс по старопланинските склонове е подразделен на три подпояса: долен, среден и горен буков подпояс.

Въз основа на проучвания от различни автори е установено, че от края на 70-те до началото на 90-те години на миналия век има намаляване на валежните суми. Според изследване на Раев и Роснев (2003) анализирани данни на климатични елементи показват, че за периода 1982-1994 г. параметрите на засушаването не са еднакви в различните лесорастителни зони. В някои планински райони у нас най-силно засегната от съхнене е обикновената ела (*Abies alba* Mill.), което е свързано с нейните биологични особености и екологични изисквания. Обикновената ела, освен към засушаването на въздуха, е много чувствителен дървесен вид към замърсяването на въздуха, както и към някои климатични аномалии.

Смята се, че продължителното засушаване се отразява с натрупващ ефект върху жизнеността на някои дървесни видове и те реагират по-съществено четири или пет години след началото на сухия период. Засушаванията у нас се проявяват най-често до надморска височина 800 метра. Там са разположени повече от половината от нашите гори, значителна част от които са от цер. Има сведения, че след 1989 г. възниква масово съхнене на цера, което е наблюдавано първоначално в североизточната част на страната, а след това и в други райони. Загинали са и част от горските култури. Температурата на въздуха значително се повишава през 1990 и 1994 г., което е установено въз основа на метеорологични данни от стационар „Суворово“ на Института за гората при БАН, и екологичните условия са неблагоприятни за естествените дъбови насаждения и за други горскодървесни видове. В дъбовите гори съхнененията имат огнищен характер и това води до разстройване на насажденията.

Климатичните показатели за северния район на страната (*фигурата*) са направени въз основа на метеорологични данни от Хи-

дро-метеорологична станция - Велико Търново.

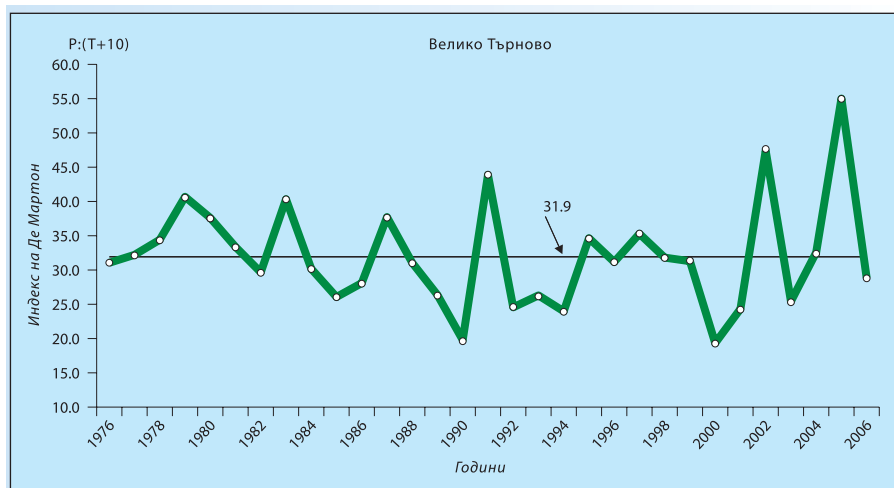
Графиката отразява изменението на Индекса на сухотата по Де Мартон и този индекс е определен чрез изчисляване по формулата $P:(T+10)$. Това е отношението на валежите към сумата от средната годишна температура на въздуха плюс числото десет и, както се знае, това е комплексен метод за характеризиране на условията за растеж и развитие на горскодървесната растителност. Индексът на сухотата е определен въз основа на използване на климатични данни за валежи и температура на въздуха. Важно е да се отбележи, че според Де Мартон при стойност на индекса под 20 започва постепенен разпад на горски екосистеми, между 20 и 30 проблемите с влагата са постоянни, а при стойност на индекса от 30 до 40 само в отделни години има проблеми с влагата за горската растителност.

На фигурата е проследено изменението на Индекса на Де Мартон за зоната на дъбовите гори. Индексът на Де Мартон е определен за един тридесетгодишен период, което е извършено по метеорологични данни на НИМХ (СГ НСИ) за станция Велико Търново. От графиката ясно се вижда тенденция към намаляване на средните стойности на Индекса на сухотата от 1992 до 2001 г., когато индексът за отделни години има стойност близка до 20 или под нея. За по-малко сухоустойчива горска растителност в района това е един сравнително неблагоприятен период, тъй като са по-силно изразени стресови климатични промени, каквито са засушаванията.

Графиката показва, че сравнително по-сухи са три последователни години от 1992 до 1994 г., както и още две поредни години - 2000 и 2001. Това може да има отрицателно влияние върху растителното биоразнообразие и да представлява риск за устойчивото развитие на горскодървесна растителност, за възобновяването и състоянието на горите от ниската лесорастителна зона.

За възобновяването и състоянието на горите климатичните условия имат голямо значение. Валежите и температурата влияят при формирането на естествените пространствени структури на горската растителност. Периоди на горещо и сухо време възникват нерядко в умерения климатичен пояс. От значение за възобновяването на горите е да се познава динамиката на основните климатични елементи.

За горски екосистеми от Северна България са правени редица изследвания във връзка с тяхното състояние и възобновяване. Засушаванията са един от най-неблагоприятните климатични фактори за горите от умерените ширини. С климатичните особености под 800 м надморска височина се свързват най-често причините за съхнене в някои от горите.

Фиг. Изменение на Индекса на сухотата на Де Мартон в зоната на дъбовите гори

Торенето в горите: резултати и перспективи

Д-р инж. Симеон БОГДАНОВ - Лесотехнически университет

Торенето представлява антропогенно въздействие, предизвикващо комплексни и динамични изменения в екосистемите. Прилагането му в горското стопанство има за цел подобряване на лесорастителните свойства на горските почви и повишаване на общата продуктивност на насажденията. За да се постигне тази основна цел, е необходимо да се установят оптимални норми, срокове и начини на торене. Чрез внасяне на торове в горските почви освен ускоряване на растежа на главните дървесни видове се подобрява съставът и развитието на почвения едафон и състоянието на тревната растителност. Увеличава се общата фитомаса, мъртвата горска постилка и биогенността на почвата, което повишава и регулира интензивността на биологичния кръговрат.

Нормата, при която растенията реагират най-добре съобразно биоecологичните си изисквания, се нарича оптимална биологична норма. Тя се определя, като се анализират данните за количеството на достъпните хранителни елементи, износът на всеки хранителен елемент от дървесните видове, коефициентът на използване на торовете и други. Оптималната икономическа норма е тази, при която се получава максимален икономически ефект от внесените торове. Обикновено тя не съвпада с оптималната биологична норма. Това означава, че след повишаване на торовата норма някакъв оптимум повишаването на прираста не компенсира вложените средства. Оптималните норми са различни за отделните дървесни видове, както и за един и същ дървесен вид при различни лесорастителни условия, тип гора и възраст на насаждението.

Условията на месторастене са основен фактор, определящ потребността и ефективността на торенето в горите. В климатично отношение за най-благоприятни се приемат условията в средния планински пояс, където не са установени лимитиращи фактори както по отношение на почвената влага, така и на температурата на почвата.

Главната особеност на торенето в горите се заключава в това, че се въздейства на растения с възраст от 1 (в разсадниците) до 100-150 години (в насажденията). Спецификата на торенето във възрастните насаждения се изразява в разминаването на действието и последствието на торовете с времето на добива. Внесените вещества неизбежно се използват от второстепенните видове и микрофлората, задържат се в хумуса и мъртвата горска постилка, като се включват в естествения кръговрат на веществата.

Изследването на проблемите, свързани с торенето, започва в средата на XIX век и се провежда предимно в разсадниците. По-късно се прилага в горски култури и естествени насаждения. През втората половина на миналия век това се извършва в значителни размери в Германия, Франция, Австрия и страните от Скандинавския полуостров.

Проучванията върху храненето на дървесните видове и торенето в горите у нас на този етап остава в рамките на експериментите. Основен принос в това направление има работата на проф. Виктор Донов, проф. Кимка Йорова и доц. Цветан Йорданов.

Дългогодишният експериментален опит показва, че максимален икономически ефект може да се очаква от внасяне на торове в дозряващи и зрели иглолистни насаждения. Направени са опити и задълбочени изследвания от колектив под ръководството на проф. В. Донов, а през 2006 г. - на доц. Ц. Йорданов, в белоборо-во, смърчово-белоборо-во и смърчово месторастене на територията на УОГС „Юндола“. Най-благоприятно влияние на торенето е установено в белоборовото месторастене. Почвата в изследвания обект е кафява горска (District-Eutric Cambisols, FAO), маломощна до средно мощна, с дълбочина 80-110 сантиметра. Отличава се с висока скелетност, лек механичен състав и физични показатели, които осигуряват добра аерация. По химичните си характеристики тя е бедна на хумус, общ азот и подвижен фосфор, добре запасена с калий, реакцията е слабо- до среднокисела. Дървостоят е от бял бор (*Pinus sylvestris* L.), естествен, на възраст 70 години, II бонитет.

Приложена е многовариантна схема на торене с три нива на азот, фосфор и калий - 0, 150, 300 kg/ha азот и 0, 75 и 150 kg/ha фосфор и калий. Като азотен тор е използван карбамид, внесен ръчно през пролетта. Гранулиран суперфосфат и калиев сулфат са внесени също ръчно през есента преди азотното торене.

Направен е листен анализ, който дава възможност да се определи необходимостта от хранителни елементи за отделните дървесни видове. Установено е, че белият бор изпитва нужда от азотно торене, концентрацията на калия е в границите на оптимума, а на фосфора - над него.

По възприети в горската таксация методи е направена таксационна характеристика на дървостойките в пробните площи, обособени в зависимост от варианта на торене. Измерванията са извършени преди внасяне на торовете (1976 г.), след четири години (1980 г.) и тридесет години след торенето (2006 г.). Определен е запасът, текущият периодичен прираст и допълнителният прираст по обем в куб. метри на хектар.

Резултатите показват, че дървостойките в отделните пробни площи се характеризират с относително сходни запаси преди провеждане на експеримента. Положителен ефект е регистриран още на четвъртата година след торенето. Текущият периодичен прираст по

Таблица

Запас и прираст по обем при различни варианти на торене

Пробна площ	Вариант			Обем, м ³ /ха			Текущ периодичен прираст, м ³ /ха		Допълнителен прираст, м ³ /ха	
	N	P	K	1976 г.	1980 г.	2006 г.	1976-1980 г.	1976-2006 г.	1976-1980 г.	1976-2006 г.
контрола	0	0	0	348.591	374.349	543.259	25.758	194.668	контрола	контрола
1	300	150	75	284.099	322.831	718.222	38.732	434.123	+ 12.974	+ 239.455
2	0	150	75	395.809	455.913	604.296	60.104	208.487	+ 34.346	+ 13.819
3	0	75	0	369.564	417.437	985.185	47.873	615.621	+ 22.115	+ 420.953
4	150	0	150	379.016	428.942	764.741	49.926	385.725	+ 24.168	+ 191.057
5	300	0	75	383.030	433.615	821.481	50.585	438.451	+ 24.827	+ 243.783
6	150	150	150	331.483	366.437	942.519	34.954	611.036	+ 9.196	+ 416.368
7	150	75	75	344.996	385.910	1125.63	40.914	780.634	+ 15.156	+ 585.966
8	0	75	150	460.323	513.172	939.556	52.849	479.233	+ 27.091	+ 284.565

обем (м³/ха) при всички варианти превишава прираста в контролната неторена площ с 9 до 14 м³ на хектар. Най-голям е допълнителният прираст във вариантите с фосфорно-калиево торене (пробни площи 2 и 8) - 27-34 м³/ха, и азотно-калиево торене (пробни площи 4 и 5) - 24 м³/ха. Прави впечатление, че на този ранен етап от изследването при комбинирано внасяне на трите хранителни елемента (N, P, K) със средна и висока азотна норма - 150 и 300 кг/ха (пробни площи 1, 6 и 7), е регистриран сравнително нисък допълнителен прираст - между 9 и 15 м³ на хектар.

Още по-силно изразен положителен ефект се наблюдава тридесет години след торенето. Текущият периодичен прираст по обем при всички варианти е по-голям в сравнение с контролната неторена площ - от 14 до 586 м³ на хектар. За разлика от данните, получени четири години след торенето, през 2006 г. е установено значително увеличаване на допълнителния прираст при вариантите със средни и високи норми на азот (пробни площи 1, 5, 6 и 7). Най-висок допълнителен прираст - близо 586 м³/ха, е регистриран в пробна площ 7 (N₁₅₀ P₇₅ K₇₅). Високият допълнителен прираст във варианта с фосфорно торене (пробна площ 3) - 22 м³/ха за периода 1976-1980 г., и 421 м³/ха за периода 1976-2006 г., се обяснява с подчертано равномерно площно разпределение на гървостоя и сравнително по-малкия наклон на склона.

Резултатите от тридесетгодишния период на изследване показват, че прирастът зависи от внесените азотни торове. Като цяло ролята на един или друг химичен елемент за благоприятното влияние на торенето се определя от химичния състав на почвата. В конкретния случай успешно прилагане на торенето се обуславя от особеностите на месторастенето, което се характеризира с недостиг на хранителни елементи в усвояема форма и благоприятен воден режим на почвата. Други фактори, спомагащи за положителната реакция на гървостоята, са подходящата им възраст и характерната за белия бор коренова система, която благоприятства бързото усвояване на внесените хранителни елементи.

Нагрупаният опит дава основание за разглеждане на торенето като средство за подобряване на лесорастителните свойства на почвите не само в доразвиващи и зрели иглолистни насаждения. Това мероприятие има приложение и в разсадниковете производство, при създаване на горски култури, както и за повишаване на устойчивостта на растенията към неблагоприятни условия.

ятни условия.

Основната цел при използването на торовете в разсадниковете производство е да се подобри растежът на фиданките, да се увеличи броят на стандартните фиданки от единица площ и да се съкрати срокът за отглеждането им. Може да се предположи, че почвата в горските разсадници обеднява много по-бързо от почвите в естествени условия, където част от хранителните вещества се възвръщат чрез корените и органичните остатъци. Поради естеството на работата в разсадниците тази възвръщаемост отсъства. Ето защо торенето е необходимо за подобряване на почвеното плодородие и повишаване на интензификацията в разсадниковете производство.

Младите горски култури често се създават при условия, които не удовлетворяват изискванията на растенията. Поради това е необходимо тези култури да бъдат подпомагани особено в началния стадий от тяхното развитие. Торенето подобрява условията на хранене, спомага за прихващането на фиданките, ускорява прираста и подпомага развитието на растенията. При лесобиологичната рекултивация без торене е невъзможно успешно провеждане на залесителната дейност. Чрез използването на торове може да се подпомогне прихващането и развитието на културите при повишаване на горната граница на гората.

Положителният ефект от торенето би трябвало да се използва в зоната на лесопарковете около големите градове, където растителността и почвите са подложени на силно антропогенно натоварване. С подобряване на състава и свойствата на почвата и с оптимизиране на храненето на растенията може да се очаква повишаване на тяхната устойчивост срещу вредители, болести и към замърсяване от промишлеността и транспорта.

Проблемите, които стоят пред науката и практиката, са свързани с избора на насажденията за торене, установяване на нормите, определяне на икономическата ефективност и създаване на подходяща организация и технология на торене.

Специфичните особености на горскостопанското производство изискват целенасочена гържавна политика за устойчиво развитие и използване на горските ресурси. Гарантиран положителен ефект от торенето в горите може да се създаде при дългосрочно планиране на мероприятията, основано на строг научен подход и съобразено със сложните процеси на взаимодействие между всички елементи на горските екосистеми.

Радиестезистът Иван Тодоров

Иван Тодоров е завършил виетнамска филология, източни езици и култури в Петербургския държавен университет, Русия. Работил е като кореспондент на БТА за Югоизточна Азия. Изучавал е отблизо принципите на Фън Шуй и Дао на Идзин. От 1990 г. се занимава с практическа радиестезия и Фън Шуй анализи за здравето на дома. Експерт-оператор по сложни системи, специализирал по програмите „Аванти ХХІ“, „Голд уей“, „Интерспесил“ на Международния научно-учебен център „Делта информ“ при Академията за фронтални проблеми „Евгений В. Золотов“, Русия.

Създател е на оригинален метод за зонална терапия с пирамиди. Специалист в областта на сложните информационни системи, геопатологията, радиестезичната диагностика и прогностика, защитите срещу геопатогенни зони и вредни излъчвания. Занимава се с диагностични и прогностични анализи, свързани с реализацията на човека в личен и професионален план. Извършва проверки за наличие на вредни вълни на терени за строителство, на жилищни и обществени сгради. Изгражда радиестезични защиты на жилищни и обществени сгради. От 1995 г. е лектор и преподавател, провежда самостоятелно практическо обучение в областта на радиестезията, биолокацията и творческото развитие на личността.

Да възстановим връзката си с природата

- Г-н Тодоров, как от виетнамска филология извървяхте пътя до радиестезията?

- Това, което винаги ме е интересувало през всичките години и като журналист в БТА, и когато работех като кореспондент в Югоизточна Азия, е било взаимодействието между хората, човекът като явление, като сложна система. Преминах през много обучения, докато стигнах до това да се занимавам със здравето на хората, но в този аспект на взаимодействие с външния свят, здравето на дома, постигането на хармонична среда. В бич се превръща взаимодействието на човека с техниката. Все повече хора, които работят по цял ден на компютър, гледат с часове телевизия и водят нескончаеми разговори по мобилните си телефони, се разболяват осезаемо. Човек не може да възстанови нормалната организация на нервната си система, когато „консумира“ прекалено много техника. Хората забравиха да ходят боси по тревата, да се разхождат в парка или в планината. Расъл съм с баба и дядо по планините, знаех всички пътеки по Витоша, Люлин, Плана, знаех за какво служи всяка тревица. Това младите хора не го знаят и

не го практикуват, а пряката връзка с природата ни възражда, връща ни силите.

Напоследък работя с една удивителна колекция от растения. Водни извлеци на билки, преработени чрез ензими, които действат суперактивно. Малко количество от това лесно за усвояване вещество дава много бърз ефект, защото в тях работи целият фитокомплекс на растението. Тази технология е наистина щадяща за природата, чиито ресурси в много отношения са на изчерпване.

Винаги съм търсил какво може да възроди човека и оттам съм навлизал във всякакви практики - йога, дишателни техники, които могат да върнат естествения механизъм на функциониране на човешкото тяло. Когато в нас работи добре саморегулацията, ние сме здрави, когато тя се наруши, се разболяваме. Изолирани в нашите бетонни убежища чрез всякакви изкуствени настилки и подметки, прекъсваме естествената магнетична връзка на човешкото тяло със земята, не можем да черпим лечебната енергия от нея и се разболяваме. Затова съветвам хората там, където средата е прекалено синтетична, да си върнат

взаимовръзката с природата, със земята. Пиенето на вода, ходенето бос, дори едно сабо с гървена или коркова подметка могат да направят чудеса в днешния урбанизиран свят. Такива простички неща са много по-ефективни от лекарствата. И храната ни стана синтетична. Бич на младите хора са ензимопатиите - не могат да разграждат храните, които консумират, пораждат се заболявания, които трудно се повлияват. Повече от 20 години работя със здравето на хората и съм се убедил, че колкото по-близо до природата, естествените храни, продукти и чистата вода е човек, толкова по-здрав е.

- Какво още може да направи за здравето си един градски човек?

- Да си направи градинка у дома или да отгледа един бонзай и да общува с него. Удивително е, че дори растителният свят общува ментално с човека. Много често, когато човек е гневен например и прегърне широколистно дърво, може да отгаде целия си гняв и напрежение на дървото. Смарадликата пък е лечебна само когато бъде помолена да гаде от себе си, и то на зазоряване. Растенията знаят кога да дават, оставя човекът да научи някои неща. Тези неща ги знаеха нашите баби, но ние не. Дори имаше период, в който се обсъждаше да се закрият билковите аптеки. Българският народ има може би най-богатата традиция за фитотерапия и най-богатата природна аптека в цяла Европа, нашите билки са много активни и цял свят ги купува, но по неизвестни причини се опитват да ни накарат да забравим това.

Самият факт, че болничните заведения са търговски дружества и лекарите са едноръчни търговци, ни навежда на тъжната мисъл, че човешкото здраве стана търговски продукт. В тази система човекът престана да бъде ценност.

Това, което ме възбужда, е връзката с природата, дихателните упражнения, както и една много проста техника. Сутрин рано вземам чаша вода, произнасям следната формула: *„Прекланям се пред Теб, Извор на живот. Ти, велика Първопричина. Благодаря, че ме има на този свят. Всичко, което трябва да направя, за да бъда в перфектно физическо, психическо и духовно здраве, е да изпия тази чаша вода“* и я изпивам. Вярвайте ми, вече 20 години това е моето лекарство. Чудесата са навсякъде около нас, но те са по-близо до природата отколкото до техниката.

- Как действа радиестезията в този контекст?

- Радиестезията е информационен метод. Той помага там, където по някакви причини не може да се получи точна информация. Германия е една от водещите страни, експертите там работят на много високо ниво. Преди около 25 години имаха уникална програма за спасяване на горите - радиестезисти изготвиха много точна програма за огромни горски масиви, нападнати от различни заболявания.

По отношение на човешкото здраве с този метод може да се направи бърза функционална диагностика на нашите органи и системи, може да се провери дали в дома има геопатогенни зони, радиация и оттам да ни ориентира как да ги избегнем и да спасим здравето си. Може да се провери доколко една лечебна практика е полезна за определен човек, да се конкретизира начинът на прием, количеството на съответните лечебни средства и така ефектът е много бърз.

Радиестезията е интердисциплинарна и може да се приложи във всяка сфера на човешката дейност. Махалото или багетите, които радиестезистът използва, са измервателната стрелка на уреда-човек, те ре-

агират благодарение на резонанса, в който нашето тяло влиза с излъчванията на околната среда. Няма нищо магическо в махалото и багетите, просто има специфичен език, който трябва да се усвои.

- Всеки човек ли може да бъде радиестезист?

- Общобитущащото мнение е, че хващаш някаква тежест на конец и ставаш радиестезист. Необходима е много отдаденост и практика, за да можеш да работиш добре. От 100 души трима стават радиестезисти, въпреки че 80 % от хората имат тази сетивност. Натоварващо е и човек може да се почувства много изтощен, защото вредните вълни минават през нашето тяло и резонират през нас. Заниманието с тези неща не е безобидно и не е за лаици. Както всяка професия, трябва да знаеш как да работиш и да се възстановиш след работа.

- Какво влияние оказват геопатогенните фактори?

- Когато поставиш човек на геопатогенно място, мускулният тонус веднага отслабва.

Доколкото мускулите са свързани всеки с вътрешен орган, ако това продължава много дълго, човек може да се разболее. Човек е „плюс“ и „минус“ в равновесие, а геопатогенните лъчения са едностранно полярни - само „плюс“ или еднозначно „минус“. Когато сме изложени дълготрайно на такова въздействие, нашият вътрешен баланс се нарушава в посока превъзбуда (много „плюс“) или изтощение (много „минус“). В такива случаи е необходима радиестезична защита, за да се неутрализират тези вредни излъчвания.

- Какво представлява защитата?

- Има различни средства за тази цел. Патентовани са 78 000 вида защиты от вредни излъчвания в цял свят, но мой фаворит са пирамидите. Лесни са за употреба, дълготрайни са, лично аз в 90 % от случаите използвам пирамиди, които са моя разработка. Имам такива, които покриват голяма площ, с голяма ефективност. Там работят законите на физиката, всяко геометрично тяло, поставено в пространството, образува вихрови полета около себе си и може да неутрализира определен тип вредни лъчения.

- Как влияят пирамидите?

- Пирамидите могат да хармонизират средата, хората се чувстват много добре в помещението. Много пъти сме правили защиты в обществени сгради, след което се подобрява комуникацията между хората, намалява напрежението. Удивителни резултати съм имал с пирамиди по отношение на човешкото здраве. Когато се поставят върху тялото като средство за зонална терапия, се възстановяват магнитните потоци в тялото, балансира се нервната система, кръвта, лимфата, а когато има баланс в човешкото тяло, много болестки отшумяват сами. Малки алуминиеви пирамиди са много удобни за хора с алергия към жилещи насекоми. Поставени на мястото на ужилването, блокират отровата за 2-3 минути и последствията са минимални. Спасявал съм човешки живот с пирамиди. Един силноалергичен младеж беше ужилен от пчела в зоната на сънната артерия. Сложих пирамида на самото място и след две минути се освободи дишането, в противен случай щеше да се задуши.

Има пирамиди, подходящи за пречистване на храни, енергизиране на напитки. Има и такива, в които човек може да медитира, да се възстанови от умората на суетата и ежедневието.

- **Материалът, от който са изработени, има ли значение?**

- При геометричните фигури повече работи геометрията на формата, не толкова материалът, но при пирамидите, които могат да се приложат по отношение на човека като средство за зонална терапия и защита, превес има дървото.

Петър Дънов казва нещо удивително: ще гоїде време, когато всеки българин ще има по една стъклена призма (пирамида) и ще се лекува с нея. Никой от неговите последователи не можа да ми обясни какво е имал предвид. Един ден бях сложил стъклената пирамида в кабинета си и слънцето, залязвайки, грейна в нея. Светлината се пречупва през призмата и цялата стая лумна в пестроцветни дъги. Сложих ръце от двете страни на пирамидата и получих невероятен заряд от енергия. След това поставих няколко души така, че цветната дъга се проектираше на зони, където имаха проблеми. За 5-10 минути се променяше функционалната вълна на органа с 20-25 единици. Тогава разбрах какво е имал предвид Учителят Дънов за стъклената призма. Особено ако се работи с пречупената слънчева светлина по изгрев, енергийният заряд е невероятен.

Има безброй много пирамиди от най-различни минерали и полускъпоценни камъни, които също вършат добра работа като средство за зонална терапия. Досега не съм намирал такава, която да вреди на човек. Но моят фаворит е дървото.

- **Когато говорим за пирамиди, първото, за което се досещаме, са Египетските пирамиди.**

- Преди години японци се опитаха да направят аналог на египетските пирамиди и се оказа невъзможно. Съвременният човек няма отговор как са били строени. Много са въпросителните около тези творения, според мен не на човешкия гений. Никога не са били гробници и тези легенди, които битуват около тях, са несъстоятелни. Това е комплекс от много пирами-

ди, в които е заложена информация, която като цяло гарантира устойчивостта на планетата Земя. Любопитно е, че ъгълът, под който са склучени молекулите на кислорода и водорода във формулата на водата, съответства на ъгъла, под който са построени пирамидите. За мен те са много пряко свързани и с устойчивостта на водните баланси на планетата.

Молекулите вода в природата се свързват, изграждат структури на петте Платоновы тела (тетраедър, хексаедър, октаедър, додекаедър и икосаедър). Едва през 90-те години на миналия век благодарение на техниката надникнахме в този микрокосмос на водните структури, но как Платон е знаел за това, е друг въпрос. Всичко в нас е подчинено на строги пропорции и в съответствие с Вселенските закони. Когато действаме правилно и се съобразяваме с тях, ние сме здрави.

- **Това означава ли, че ако в световен мащаб се издигнат комплекси от пирамиди, ще повлияят на водния баланс и изобщо на климатичните промени?**

- Има такива опити, градят се такива комплекси, които влияят и на климата, и на обществените настроения. Целта им е да се поддържа устойчивост на планетата и да се намали, доколкото е възможно, силата на стихийните бедствия.

Това, което се случва с планетата Земя през последните години, никак не е радостно. През 2000 г. температурата на световния океан се вдигна с 2 стотни над нормалното и планетата оттогава е буквално болна, промениха се океанските и въздушните течения... и свършекът на света, такъв, какъвто го познавахме през XX век, наистина настъпи. Човекът прекалено много се намеси в природните процеси и ще пати за това.

Разговора проведе Юлия СЪБЧЕВА
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

Информация

Различен поглед към старите гори

Документален филм и онлайн платформа за старите гори в България представи Международната природо-защитна организация WWF на 28 януари в кинозалата на „Евро синема“ в София.

„Непознатите гори“ е най-новият български филм на WWF, посветен на многообразието и опазването на старите гори у нас. 17-минутната лента на режисьора Камен Коларов показва впечатляващи кадри от вековни гори - убежища на защитени видове, на Витиня, Витоша, Пирин, Западна Стара планина, Камчия. Фил-

мът представя и мнението на изявени горски експерти за важността и стопанисването на старите гори. Беше представено изданието „Старите гори - непознатите съкровища на България“ с автори г-р инж. Стела Лазарова, инж. Нели Дончева, гл. ас. Евгени Цавков и г-р инж. Станислав Лазаров.

За проучванията на стари гори в Западна Стара планина посредством Индекса за гори във фаза на старост разказа доц. г-р Цветан Златанов.

WWF представи и първата по рода си горска онлайн ГИС платформа, достъпна на адрес <http://gis.wwf.bg/forests>. Инструментът е свободен за ползване и показва къде се намират старите гори и защитените територии в България.

Системата позволява да се нареждат различни картни основи, а информацията да се филтрира по няколко критерия - стари гори, гори на 100 години, защитени територии и защитени територии по „Натура 2000“. Програмата съдържа информация за историята и обекта на защита, преобладаващия дървесен и животински видове.

Работата върху програмата продължава, скоро тя ще бъде достъпна и през мобилни устройства. ¶

Инж. Иван Гунчев на 70 години

ния бъдещ състав върху отделните типове месторастения (ГС - Горна Оряховица, 1989 г.), първото национално съвещание по изборно стопанство в буюковите гори (ДЛ - Габрово, 1993 г.), национално състезание „Най-добър секач-моторист“ (Велико Търново, 2000 г.) първото национално съвещание

Инж. Иван Гунчев Иванов е роден на 26.01.1944 г. в с. Горско Калугерово, Великотърновска област.

Завършва Техникум по горско стопанство „Христо Ботев“ във Веллингград през 1963 година. През 1970 г. завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, а през 1976 г. - двегодишна следдипломна квалификация „Специалист по стопанисване на горите“.

През 1970 г. започва работа като лесничей в Горско стопанство - Велико Търново.

От 1972 г. е директор на Горско стопанство - Луковит. От 1977 г. е на работа в Горскостопанския комбинат (впоследствие РУГ и РДГ) - Велико Търново, като последователно е главен специалист (1977-1986 г.), инспектор (1986-1989 г.), ръководител на сектор „Стопанисване и охрана“ (1989-1991 г.), зам.-главен директор (1991-1994 г.), главен директор (1994-1998 г.), началник на РУГ (1999-2003 г.).

От 2003 г. е експерт в Регионалното управление на горите - Велико Търново, до пенсионирането си през 2009 година.

Навсякъде, където работи, инж. Гунчев отделя особено внимание за правилното и устойчивото стопанисване на издънковите и буюковите високостъблени гори. Под негово ръководство са създадени десетки хиляди декари нови гори във Великотърновска и Габровска област и в района на ГС - Луковит.

Има редица публикации в специализираните горски издания по теми като „Липовият стопански клас в ГСК - Велико Търново“, „Неотложни лесовъдски задачи при стопанисване на издънковите дъбови и церови гори в РДГ - Велико Търново“ и други.

Убеден е, че изключителната динамика в развитието и стопанисването на горите в района и особено след възстановяването на собствеността им изисква адекватна реакция при изпълнение на лесовъдските задачи. Затова като ръководител споделя убеждението си, че лесовъдите по места трябва да имат възможност да вземат решения, отговарящи на конкретните условия.

Под негово ръководство и участие се провеждат редица национални съвещания и състезания в региона - по лесозащита (ГС - Горна Оряховица, 1983 г.), за внедряване на късометражни въжени линии за отгледни сечи (ГС - Плачковци, 1988 г.), за превръщане на издънковите гори в семенни и определяне на оптимал-

по агролесовъдство (ДЛ - Горна Оряховица, 2002 г.). Активно съдейства за изграждане на стационарите на ОСБГДВ - Свищов, и за провеждането на много от производствените опити на станцията.

Като ръководител на различни нива инж. Иван Гунчев отделя голямо внимание на професионалното израстване на лесовъдските кадри, с които работи. Автор и съавтор е на няколко рационализации, внедрени в горското стопанство.

През 1986 г. издава в съавторство книгата „Горското стопанство във Великотърновски и Габровски окръг“. Автор е на книгата „Горите на Великотърновска и Габровска област“ (2006 г.).

Носител е на приза „Лесовъд на годината“ за 2002 година. Многократно е награждаван - със значката „Отличник“ на Министерството на горите и опазване на природната среда, два пъти е носител на „Почетния знак“ на Съюза на лесовъдите в България - през 2001 и 2007 година. През 2007 г. е награден със „Златната значка“ на Националното управление по горите.

Член е на Съюза на лесовъдите в България, на Управителния съвет и зам.-председател на СЛБ (2000-2004 г.). Участва в работата на XV конгрес на Съюза на европейските лесовъди в Румъния през 2001 година.

Инж. Гунчев е признат професионалист не само в регионален, но и в национален мащаб.

Наред с професията е отдаден и на своето хоби - да открива невидимото за другите в гората. Клонче или корен, привлякло вниманието му, впоследствие се превръща във фигурка на птица, животно, митично същество или човек. Може би и затова природни феномени като махалекката, израсла и разцепила скала в гората, или символа от шепите на човек да израства фиданка той превръща в емблеми на горската професия. Особено е преклонението му към липите. Превъплътител е и този дървесен вид в символ на лесовъдския професионализъм. Горд е, че най-хубавите липови насаждения са в района на с. Къпиново и Севлиево, и не пропуска да ги покаже на гостите от чужбина. Винаги е представял високите постижения на българските лесовъди и на българската лесовъдска наука, с която е убеден, че можем да се гордеем.

Инж. Борис ГОСПОДИНОВ

Заслужено признание

С решение от 28 януари 2014 г. Общинският съвет в Разград удостои (посмъртно) заслужилите лесовъд инж. Тодор Дачев - бивш директор на Горско стопанство - Разград, със званието „Почетен гражданин“.

Инж. Тодор Дачев е роден на 20.08.1908 г. в с. Миладиновци, Търговищка област. Завършва Лесовъдния отдел на Средното техническо училище в София. Дипломира се в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет през 1945 година.

Професионалният му път в горите започва още след завършване на средното техническо образование като техник-лесовъд и помощник-лесничей в Горските стопанства в Преслав, Патлейна, Сливен и Шумен. По-късно е лесничей в Исперихското реверно лесничейство. След това е директор на Исперихското държавно горско стопанство, директор на Разградското държавно горско стопанство, началник на Окръжното управление на горите в Разград. След ре-

организация в управлението на горите е директор на Горското стопанство в Разград, където работи до пенсионирането си през 1972 година.

Под ръководството на инж. Тодор Дачев в Разградския край са създадени над 50 000 дка горски култури. С особено голяма стопанска, защитна и здравноукрасна стойност се отличават културите около язовирите „Бели Лом“, „Желязковец“, „Пчелина“ и залесяванията, направени край пътищата от Разград до Попово, Търговище, Шумен, гр. Исперих. Голям е приносът му за превръщане на издънковите гори в семенни.

През 1961 г. инж. Дачев е награден с „Народен орден на труда“ - златен, а през 1969 г. му е присъдено званието „Заслужил лесовъд“.

Починал през 1995 г. в Разград.

Инж. Димитър АЛЕКСИЕВ

Техник-лесовъдът Веса СТАЙКОВСКА

Нашият народ и досега ги нарича просто горски. Те са значителна част от хората, работещи в горите. Една от тях е Веса Стайковска. Родена е на 4 ноември 1949 г. в троянското село Борима, родното място на проф. д-р Христо Сиравков. В такова място момчетата и момичетата отрано се потапят в хубостите на родната природа, обикват я, а някои като Веса я превръщат в своя съдба и призвание.

„Както на всички селски деца от това време, детството ми премина сред природата на родното село. Горският ни правеше впечатление със своята униформа, а уважението на съселаните ни към него беше голямо. Някак си неусетно много ми хареса службата на горския и все повече в мечтите си се стремях към нея. През 1965-та завърших осми клас и направих крачка към тази мечта - бях приета в Горски техникум „Сава Младенов“ в Тетевен.

След завършването на техникума през 1969 г. започнах работа като залесител в Горско стопанство - Борима, където се срещнах със съпруга си Ангел. На следващата година се оженихме. На 24.09.1971 г. започнах работа като ръководител-сечище в с. Шипково, а две години след това ме преназначиха за началник-склад (експедитор). Тогава се работеше много тежко. Сутрин започвахме от 3.30- 4.00 часа, тъй като се ходеше на нощни заявки. Рампата се осветяваше с петромасова лампа. Материалите бяха рампирани по сортименти върху релсов път и количка. Тогава се добиваха много сортименти - шперплат, за бичене, фурнир, траверси, минни подпори, обличаеми занаятчийски материали, плоскости, целулоза, дърва и други.

Съпругът ми беше моторист на въжена линия и тракторист. Това ранно отиване на работа много ни бъркаше, щото нямаше кой да води детето на детска градина. Ето защо през 1976 г. напуснах. Опитвах много професии - телефонистка, бригадир на кравеферма, касиер, но никъде не се задържах. Гората ми липсваше.

След няколко години се върнах при нея. В Горско стопанство - Троян, станах технически ръководител на временен склад. През 1986 г. ме прехвърлиха на длъжността „горски надзирател по охраната“ в с. Терзийско и с. Балабанско. След 10 години работа в този район ме преместиха отново в с. Шипково, където работих чак до пенсионирането си през 2009 година.

Старала съм се да бъда добра в работата си. Имам залесени под мое ръководство 4920 дка култури. Много пъти съм била награждавана като първенец в залесяването и изпълнението на плана. Работих много и имах огромно желание да стана горски на годината, но така и не получих тази „титла“.

За толкова години често сменях името на длъжността, която заемаш - горски надзирател, горски по охрана, горски стражар, а работата беше същата. Тя ми остави много приятни или весели спомени, които не се забравят.

Една есен сме на лов с дружината на с. Балабанско (аз също съм ловец). Застанахме на пушите и гоначите тръгнаха. Над мен на пушия е един възрастен ловец. Изведнъж от дерето излиза сръндак и право към него. Ловецът няма време да стреля и замахва да удари сръндака с приклада. Да, ама ремъкът на пушката се закача за рога на животното и то тръгва да бяга с нея на главата. Хуква бай Минчо след него и му вика: „Дай ми пушката беее, дай ми пушката!“.

След около 60-80 м пушката пада от рогата на сръндака, а бай Минчо - на земята, изморил се да си гони оръжието. Като свърши гонката, през сълзи се смеех, като разказвам случката. Тя ни остава за спомен в дружинката и често я разказвахме.

Ние, горските, ходехме като придружители на лов, за да няма браконьерство в ловните дружини. Един път съм като служебно лице в местността Средни дял и като ловец, и като придружител на лов от Горското. След като свърши ловът, аз подписах бележката (тя не беше попълнена), но нямаше отстрелян дивеч. Председател на дружината тогава беше Минчо Кънчевски, известен шегаджия. На сутринта в понеделник той носи в Ловното в Троян бележката. Във вторник ме вика директорът. Влизам в кабинета му (при него е и пред-

седателят на Ловното), двамата се подсмиват дяволито и директорът ме пита дали съм ходила с дружината на лова. Аз с гордост отговарям, че съм ходила, че съм се разписала и на бележката. Той вади документа и ме пита: „Това твой подпис ли е?“, а аз отговарям: „Ами да!“. А той отново ме пита: „А като е твой подпис, видя ли какво пише в бележката?“. Отговарям, че нищо не пише, защото няма отстрелян дивеч. Директорът ми подава бележката, в която чета: „Ловувано в местността Серенгети, отстрелян дивеч - 1 бр. лъв“. Зачудих се как да реагирам. Председателят на Ловното ми казва: „Давайте ми кожата на лъва и аз няма да ви издавам, ще си замълча“. Бележката обиколи много ловни стопанства, а и на вратата на Ловното в Троян вися дълго време.

В паметта ми са запечатани и два спомена, свързани със служебното оръжие. Една година тъкмо сме залесили един терен и аз отивам след няколко дена да видя фиданките. Точно пристигам там и виждам, че през залесеното двама мъже влачат по няколко върлини. Не се съдържах и започнах да им се карам. Единият избяга, а другият тръгна срещу мен с брадвата. Аз извадих пистолета и гръмнах във въздуха. Той се върна, но ми се закани, че ще сезира прокуратурата. На другия ден отидох до Троян и минах през прокуратурата. Влязох при прокурора, а той ми вика: „Кажи, горски“. Разказвам му случката и завършвам: „Този човек ми се закани, че ще ме дава на Вас и идвам да ме вземете“. Той ме поогледа, позасмя се и ми отговори: „Аз си имам жена, за какво си ми и ти? Свободна си“. Извиних се и се прибрах, но след няколко дена ме повикаха в МВР - Троян, да давам обяснения защо съм вадил оръжие. Описах случая, а и тогавашният директор инж. Терзиев (вечна му памет) им каза: „Ние затова сме и дали оръжие, да го ползва при нужда“. Имаше голям пожар в участъка и след като го потушихме, тръгнах да проверявам какви са пораженията. Както си вървя, изведнъж чувам срещу мен да се движи нещо, чупят се съчки, но понеже по-драстът е гъст, не виждам нищо. Вада си пистолета и заставам зад едно дърво в очакване. Изведнъж пред мен излиза заместник-директорката инж. Марияна Георгиева, прибирам оръжието и гузно ѝ обяснявам защо ме вижда така.

През своите 36 години трудов стаж като горски съм работила с 13 директори, 19 началници на участък, а аз - все горски. (Бел.авт.: Тук ще отбележим, че няколко от директорите на Горското стопанство в Троян са продължили много добре своята кариера - един е станал зам.-министър и началник на Националното управление по горите, четирима са директори на РДГ - Ловеч, така че, малко или много, и те като млади специалисти са научили нещо за гората и горската служба от техник-лесовъда Веса Стайковска).

Помагала съм на няколко млади момчета, мераклии за горската служба, но не всички оставаха на работа, виждаше им се трудно и отговорно.

Винаги съм обичала гората като моя и съм я охранявала като моя. Една година, не си спомням вече точно коя, но накрая на годината се отчете, че от 24 съставени акта моите са 19. И сега като пенсионерка, като видя кола с емблемата на горското стопанство, нещо в душата ми трепва.

Записа доц. д-р Янчо НАЙДЕНОВ

Ако вече имате банциг LT 15 на **Wood-Mizer**, направете следващата крачка!

- **Закупувайки профилиращата приставка към хоризонталния банциг LT 15, ще можете да произвеждате рендосани дъски и греди и да намерите нови клиенти в строителния бизнес**

Преди 15 години фирмата Wood-Mizer разработва и предлага на българския пазар банциг LT 15 - опростена, икономична и надеждна машина за разбичване на трупи. Оттогава немалко български частни предприемачи и малки фирми са закупили LT 15. Те дават висока оценка за предимствата му, които се изразяват в следното:

- **Лесно пускане в работа.** Банцигът LT 15 е с опростена конструкция, която позволява на притежателя дори сам да сглоби машината и да я пусне в действие.
- **Лесно техническо обслужване.** Изискванията към настройката и обслужването на банцига са минимални.
- **Електронно устройство за задаване на дебелините.** Операторът задава определената дебелина на дъската и електронното устройство Setworks автоматично позиционира режещата глава за отрязване на дъска с тази дебелина.
- **Работи с тесни ленти.** Лесно се заточват и поставят.
- **Висок рендеман.** Технологията на Wood-Mizer позволява суровината да се използва ефективно - повече дъски и по-малко отпадъци. Това означава, че от всеки труп ще получите повече ценна продукция и по-висок доход.

Следващата стъпка - производство на рендосани греди за строителството

Голямото предимство на LT 15 е в това, че може да се закупи втора глава с профилиращата приставка MP 100, която се движи по същия релсов път на банцига заедно с разбичващата глава.

По този начин отначало от трупа чрез разбичване се получава греда, главата с лентата се избутва в края на пътя и след това веднага с втората глава гредата може да се рендоса.

Освен прави могат да се използват и профилни ножо-

ве, което позволява получаването на греди с различна форма на сечението. Такива строителни елементи се търсят в строителството на дървени къщи, барбекюта, перголи и други производи с видими части на конструкцията.

Направете тази стъпка и започнете да произвеждате профилирани призми за строителството!

Техническа характеристика на Wood-Mizer профилираща приставка MP 100

Електродвигател - 4 kW

Задвижване на режещата глава - ръчно

Обороти на шпиндела - 4890 об./мин.

Максимална ширина на фрезване - 410 мм

Брой ножове - 4

Минимална дебелина на гредите/призмите - 60 мм

Максимална височина на сечението на гредите - 600 мм

Максимална ширина на гредите - 520 мм.

„Екотехпродукт“ ООД

София 1186

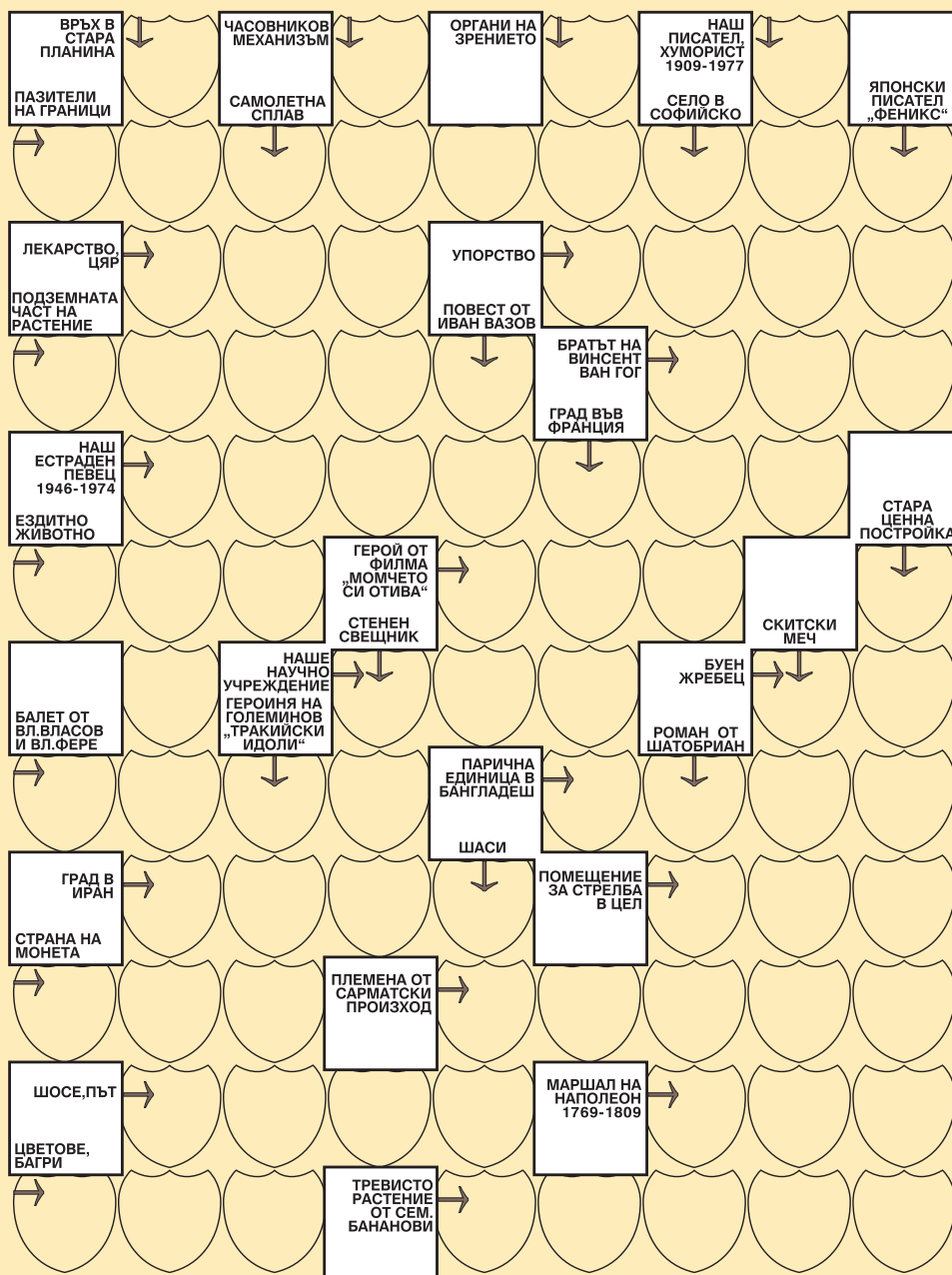
ул. „Стар Лозенски път“ №38

тел./факс: 02/979 17 10

тел.: 02/462 70 35, 02/963 25 59, 0899133110

office@ecotechproduct.com

www.wood-mizer.bg

РЕЧНИК: АНИРИ, ЕНАР, ЛАН

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 1/2014:

ВОДОРАВНО: Бяла мура, Ясен, Лисугери, Ела, Калина, Офика, Тил, ЕС, Вида, Соя, Лол, Барон, Росен, „Нана“, Боровинка, Ас, Литак, Баре (Жерар), Ракитак, Рацин.

ОТВЕСНО: Бяла тополя, Лилия, Рик, Васил, Роти, Мун, Ловат, Луга, Осика, Ре, Елен, Тарос, НКБ, Иф, Аар, „Тя“, Иван, Ра, Секира, Ец, Беладона, „На“, Анасон.

Минавайки на Трифон Зарезан край своя комшия, старият горски бай Нено Балканджията го пита:

- Стана ли виното, комши?
- Стана, стана, бай Нено, но от-
както виното стана, аз не мога
да стана...

На 14 февруари бай Нено отишъл при приятели да пробват по традиция на всеки от виното. Поокъснял за вкъщи и Неновица го посреща:

- Къде ходиш толкова време! Погледни часовника, колко е часът?
- Стига ма, булка - кротко отговорил старият горски. - Майка ми навремето сочеше на баща ми календара, а ти за няколко часа се вживяваш.

Седи си бай Нено и разсъждава: „Казват, че един мъж след петдесетте става по-мъжествен, по-улегнал, по-разумен...“. Въздъхнал и си сипал още петдесет грама.

Сегият съселяните в кръчмата и Пешо подкача бай Нено:

- Горски, като си толкова умен, я ми кажи знаеш ли какво е магнетична жена?
- Знам, разбира се - отговаря мъдро старият горски. - Като твоята е. Като я гледаш отзад, те привлича, видиш ли я отпред - те отблъсква.

Малкият Ненчо пита дядо си Нено:

- Дядо, ако видиш мечка, какво ще направиш?
- Ще изръмжа по-силно и ще я уплаша.
- А ако видиш вълк?
- Ще завия по-силно и той ще избяга.
- А ако срещнеш бясно куче?
- Ще взема една тояга и ще го почна...
Детето се позамислило и рекло:
- Значи тебе само от баба те е шубе.

Сутринта старият горски идва умърлушен на работа. Колегите го питат какво става.

- Какво? Казвахме на внучката да си търси мъж по нормалния начин, а тя - не, та не - с интернет. Намери го, ожениха се, но сега го търси с Интернет.

ГОРСКАТА ИСТОРИЯ - Включи се и ти!

През 2014 г. лесовъдското съсловие има повод за гордост - навършват се 135 години от създаването на горската служба в България.

Днес познаването на горската история е нашето послание за бъдещето. Таз история е поредица от събития, за които много години събираме документи и информация - в текст, снимки, вещи, и не бихме казали, че тази територия е Terra incognita - неизвестната земя. Но не винаги информацията е достатъчна и точна. Времето лети и дори събитията отпреди 40-50 години се забравят, щом никой не се грижи да бъдат запазени поне в писмено слово.

Музеят на Лесотехническия университет, Редакцията на списание „Гора“ и Съюзът на лесовъдите в България подемат инициатива „Горската история - включи се и ти!“.

Нека с общи усилия и с помощта на всеки, съпричастен към историческата съдба на гората, да направим възможно за попълването и уточняването на повече събития в тази история.

Обръщаме се към вас, драги читатели и горски специалисти, музейни и читалищни служители, да отговорите или помогнете за отговорите на въпросите в приложената анкета с възможно повече подробности. Няма значение дали тя ще бъде попълнена на компютър, или на ръка. Значение има вашата съпричастност и отзивчивост!

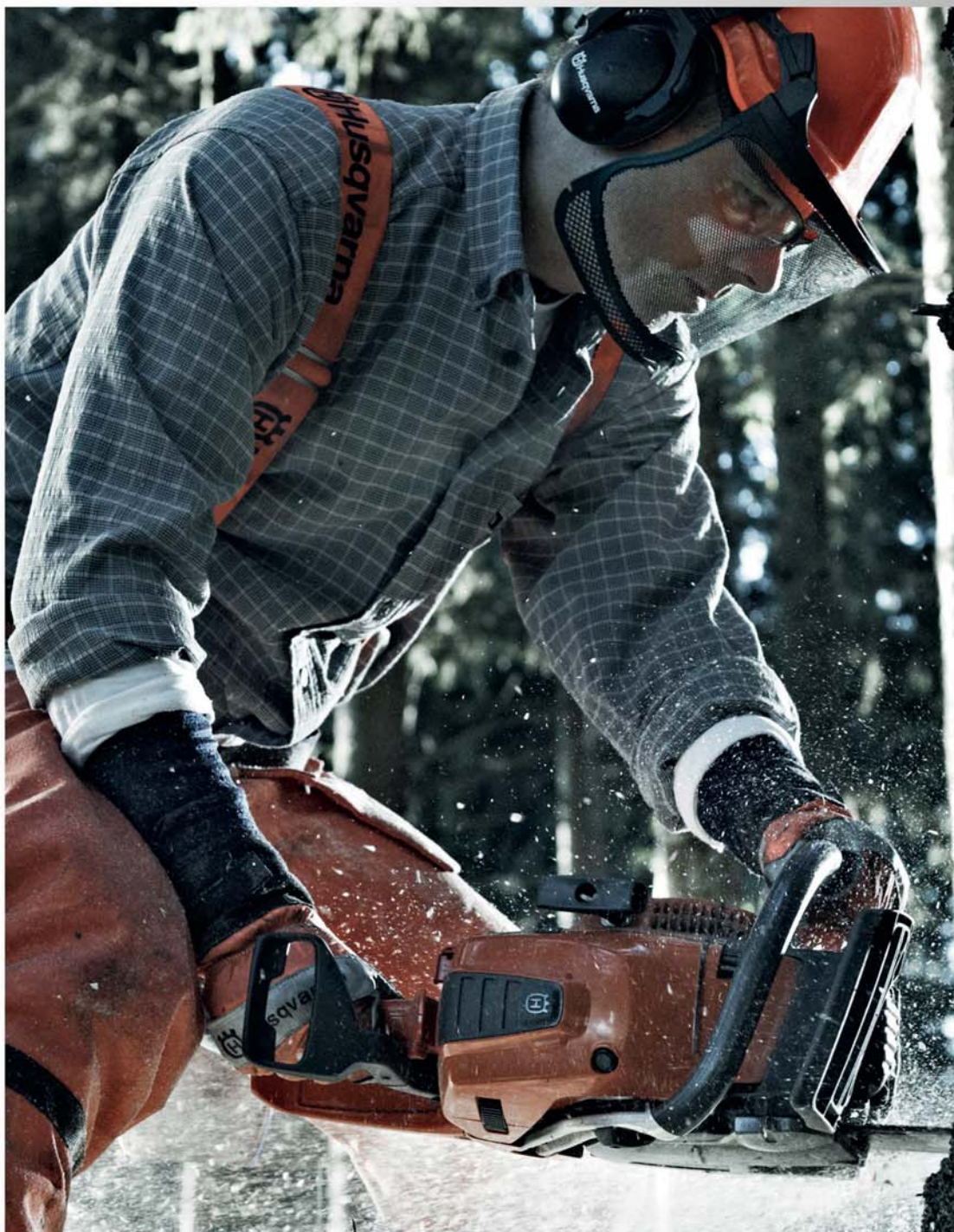
Годишнината е повод да помислим за осъществяването най-сетне на идеята България и българското лесовъдство да се сдобият с Национален музей на горското стопанство.

Анкета

Историята на горското стопанство в България

1. През коя година е създадено Вашето горско стопанство (лесничейство, държавно предприятие и т.н.)?
2. Притежавате ли нормативни документи за създаването му - указ, заповед и друг оригинал или копие?
3. Съхранявате ли други документи, свързани с историята на горското стопанство? Посочете какви са те и за кой период се отнасят:
 - а. от 1890 до 1944 г.
 - б. от 1944 до 2013 г.
4. Знаете ли годината, в която е извършено първото лесоустройство на стопанството? Ако да - съхранявате ли при Вас първия лесоустройствен проект?
5. Съхранявате ли научна литература, ръководства за работа, специализирани списания или вестници, карти, учебници?
6. Съхранявате ли предмети от бита, инструменти, уреди, съоръжения, свързани с труда на горските работници от 1890 до 1950 г.?
7. Кои видни лесовъди с принос за развитието на лесовъдската наука и практика са работили във Вашето горско стопанство? Имате ли техни снимки, биографични данни, адреси или адреси на наследници?
8. Имате ли сведения за Ваши служители, които са водили дневници или записки? Запазени ли са? Имате ли адресите на служителите или наследниците им?
9. Имате ли музейна сбирка към стопанството?
10. Имате ли юбилейни издания, свързани с честване на кръгли годишнини на Вашето горско стопанство?
11. Имате ли списък на директорите, ръководили стопанството досега? Ако не - разполагате ли с достатъчно информация по години за изготвянето му?
12. Имате ли информация за редки и защитени растителни и животински видове на Вашата територия?

Изпращайте материалите на e-mail: tsavkov@abv.bg, gora@iag.bg
или на адрес: София 1303, ул. „Антим I“ №17, Редакция на списание „Гора“

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД

София 1797, ж.к. „Младост“ - 2
бул. „Андрей Ляпчев“ 72
тел: 02 /8099411,
факс: 02 /8099413,
www.husqvarna.bg
e-mail: info@husqvarna.bg